

BELGELER

TMMOB MİMARLAR ODASI AĞUSTOS 2005

3

ULUSLARARASI BELGELER FÖYÜ

HABERLER

2

- UIA Genel Kurul Toplantısı Yapıldı
- ABD-AB Karşılıklı Tanıma Görüşmeleri İlerliyor
- İngiltere Dönem Başkanlığı Öncelikleri
- Avrupa Mimarlık Politikaları Forumu Toplantısı
- Avrupa Sosyal Konut Haftası
- Uluslararası İş Sağlığı ve Güvenliği Bölgesel Konferansı Ankara'da
- Helsinki'de İnşaat Sektöründe Kazalar ve Güvenlik Konferansı
- Brüksel'den Karşı Rüzgâr

BELGELER

UIA

- UIA-UNESCO Eğitim Şartı 5
- UIA Uluslararası Meslek Standartları Mutabakat Metni 11
- Politikalarına İlişkin Öneri Kılavuzlar:
 - Yapı Elde Etme Sistemleri

AB

- Bilbao Deklarasyonu: "İnşaatta Güvenlik" 17

YAYINLAR

22

TERİMLER SÖZLÜĞÜ

23

WEB KAYNAKLARI

24

TMMOB Mimarlar Odası tarafından yayımlanan Mimarlık Haberler bülteninin ekidir.

TMMOB MİMARLAR ODASI Konur Sok. No: 4/2 Yenışehir 06650 Ankara

Tel: 0312 417 37 27 Faks: 0312 418 03 61 e-posta: info@mimarlarodasi.org.tr www.mimarlarodasi.org.tr

Mimarlar Odası Adına Sahibi ve Sorumlu Yazı İşleri Müdürü: Fatih Söyler Baskı: Yalçın Matbaası 1500 adet basılmıştır.

UIA Genel Kurul Toplantısı Yapıldı

Uluslararası Mimarlar Birliği (UIA) XXIII. Genel Kurulu, İstanbul'da gerçekleştirilen XXII. Dünya Mimarlık Kongresi'nin ardından, 8–10 Temmuz 2005 tarihleri arasında Lütfi Kırdar Kültür Kongre ve Sergi Sarayı'nda gerçekleştirildi. UIA'ya üye 87 ülkeden temsilcilerin katıldığı toplantıda, başta UIA yönetimi olmak üzere birçok ülke temsilcisi Mimarlar Odası'nı Kongre organizasyonu nedeniyle kutlayarak, çok başarılı olduklarını ifade ettiler. UIA Genel Kurulu'nda Türkiye kesimini Oktay Ekinci (Delegasyon Başkanı), Suha Özkan, Necip Mutlu, Günhan Danışman, Fatih Söyler, Aydan Erim ve Tuğçe Selin Tağmat'tan oluşan 7 kişilik bir delegasyon temsil etti.

Toplantının ilk günü gündeminde, UIA Başkanı, Genel Sekreteri, beş bölgeden Başkan Yardımcıları ve Komisyon Direktörleri'nin etkinlik raporlarını sunmaları, ardından mimarlık eğitimi ve sürekli mesleki gelişime ilişkin belgelerin ve uluslararası mesleki davranış kurallarına ilişkin yapılan önerilerin görüşülmesi vardı. Ayrıca Genel Kurul, UIA üyeliğini yenilemek isteyen ve UIA'ya giriş yapmak isteyen Arjantin, Barbados, Belarus, Benin, Etiyopya, Hindistan, İran, Kırgızistan, Pakistan, Senegal, Sudan, Brunei, Çad, Moritanya, Nijerya ve Sierra Leone kesimlerinin üyeliklerini onayladı; üç yıldır aidatlarını ödememeleri nedeniyle Venezüella, Nikaragua ve Panama'yı Pasif Üye konumuna geçirdi.

İkinci gün ağırlıklı olarak, UIA'nın örgütsel yapısı, değişen tüzük ve yönetmelikler, geçmiş dönemlerin mali raporları, üyelerin aidatlarının hesaplanmasına ilişkin yeni sistem önerisi ve üç yıllık etkinlik programı görüşüldü. Günün sonunda ise, sonraki gün gerçekleştirilecek olan UIA Büro ve KONSEY üyelerinin seçimi için adaylar sunuşlarını yaptılar.

Üçüncü ve son gün, UIA Büro ve KONSEY üyelerinin seçimine, 2008 yılındaki kongreye ev sahipliği yapacak olan Torino'nun sunuşuna ve UIA 2011'e aday olan Tokyo ve Durban kentlerinin sunuşları ve ev sahipliği yapacak kentin seçimine ayrılmıştı.

Yapılan seçimlerde UIA'nın yeni Büro ekibi şu şekilde belirlendi: Gaétan Siew, Başkan; Jordi Farrando, Genel Sekreter; Donald Hackl, Sayman, Giancarlo Iulio, Başkan Yardımcısı (I. Bölge); Martin Drahovsky, Başkan Yardımcısı (II. Bölge); Mauricio Rivero Borrell, Başkan Yardımcısı (III. Bölge); Louise Cox, Başkan Yardımcısı (IV. Bölge) ve Seif Alnaga, Başkan Yardımcısı (V. Bölge).

Boşalan KONSEY üyeliklerine I. Bölge'de Jack Pringle (İngiltere) ve Nina Nedelykov (Almanya); II. Bölge'de Andrei Kaftanov (Rusya), III. Bölge'de Jim Scheeler (ABD), IV. Bölge'de Joseph Kwan (Hong Kong) ve V. Bölge'de Patricia Emmet (Güney Afrika), Laurence Ngosso (Kamerun), Francis Sossah (Fildişi Sahili) getirildi. Türkiye'nin KONSEY üyeliği 2008 yılına kadar devam ediyor.

UIA 2011 Dünya Mimarlık Kongresi'nin ise Tokyo'da yapılması kararlaştırıldı.

Son gün oturumunun kapanışında, Mimarlar Odası Genel Başkanı Oktay Ekinci söz alarak Kongre'nin bir mimarlık şenliğine dönüşmesine katkıda bulunan tüm katılımcılara teşekkür ederek, Genel Kurul toplantısına ev sahipliği yapmaktan Türkiye kesiminin duyduğu memnuniyeti ifade etti. Ekinci, özellikle gündemde olan Haydarpaşa alanına yönelik küresel ölçekteki projeyi hatırlatarak, dünya mimarlarının bir araya geldiği Genel Kurul'dan bu tür yasaların şehircilik açısından sakıncalı olduğu gibi kent demokrasisi açısından da uygun olmadığına dair bir kararla destek verilmesini istedi. Türkiye delegasyonunun bu konuda verdiği karar önerisi Genel Kurul'dan destek bularak kayıtlara şöyle geçti: **“Kenti etkileyecek her türlü mimarlık ve şehircilik projesi, demokratik, açık ve katılımcı yasalarla uygulanmalı ve bu ölçekte alınacak kentsel kararlarda da aynı ilke benimsenmelidir”**.

ABD-AB Karşılıklı Tanıma Görüşmeleri İlerliyor

Amerikan Mimarlık Kayıt Kurulları KONSEYİ (NCARB), Amerikan Mimarlar Enstitüsü (AIA) ve Avrupa Mimar-

lar Konseyi (ACE) delegasyonları, Mesleki Yeterliklerin Karşılıklı Tanınması Anlaşması'na ilişkin sürmekte olan müzakereleri bir adım ileriye götürmek üzere Temmuz başında İstanbul'da bir toplantı gerçekleştirdiler. Anlaşmanın 2005 yılının bitiminden önce imzalanması bekleniyor. Anlaşmanın imzalanmasının ardından, karşılıklı tanıma süreci, resmi müzakerelerin başlaması için, Atlantik'in her iki tarafındaki Yetkili Kuruluşlara aktarılacak.
(ACE Info)

İngiltere Dönem Başkanlığı Öncelikleri

İngiltere, Temmuz-Aralık 2005 tarihleri arasında yürüteceği AB Dönem Başkanlığı'nı devralmasının ardından, bu süreçte izleyeceği öncelikleri açıkladı. Mimarlık mesleğini ilgilendiren öncelikler arasında İç Pazarda Hizmetler (SIM) Direktifi önerisinde gelişme sağlanması, kimyasallara ilişkin REACH (Kimyasallar İçin Kayıt, Değerlendirme ve Tescil Sistemi) yasal çerçevesinde önemli ölçüde ilerleme kaydedilmesi, iklim değişimi politikası, enerji etkinlik ve bu konularda daha iyi bir yönetim modelinin getirilmesi konuları üzerine odaklanılması bulunuyor. İngiltere Dönem Başkanlığı'nın hedeflerine ilişkin daha ayrıntılı bilgi için: www.eu2005.gov.uk
(ACE Info)

Avrupa Mimarlık Politikaları Forumu Toplantısı

Avrupa Mimarlık Politikaları Forumu'nun olağan toplantısı 27-28 Haziran'da Lüksemburg'da düzenlendi. Toplantının ilk oturumu, aynı tarihlerde Lüksemburg'da Kültür Konseyi'nin gayri resmi toplantısını gerçekleştirmekte olan AB Kültür Bakanlarının da katılımıyla ortak toplantı olarak gerçekleştirildi. Ortak oturumun açılış konuşmaları, Lüksemburg'un Kültürden Sorumlu Devlet Bakanı Octavie Modert ve Kültür Konseyi'nin Başkanı ve aynı zamanda AB'nin Eğitim, Staj, Kültür ve Çok Dillilikten Sorumlu Komisyon Üyesi Jan Figel tarafından yapıldı. Modert yaptığı konuşmada, "Doğal ve yapılı çevrenin hem kendi ülkesinde hem de tüm Avrupa'da kültürel kimliğin bir parçası olduğunu" söyleyerek, "derin ve uzun soluklu toplumsal ve ekonomik değişimlerin ancak kaliteli mimari projelerle mümkün olabildiğini" vurguladı. Figel de nitelikli mimarlığın kültürel açıdan önemini altını çizerken, Komisyon'un tüm ilgili politikalarında mimari kaliteyi dikkate alması gerektiğinden bahsetti.

Toplantı sırasında, Kentsel ve Kırsal Çevrede Mimari Kaliteye İlişkin Konsey Kararı'nın (12 Şubat 2001) et-

ki değerlendirmesi üzerine yapılan bir çalışma da sunuldu. Yapılan sunuşta, AB bünyesinde kararlar ilgili birçok inisiyatif geliştirildiği, fakat yine de daha yoğun bir çalışma yürütülmesi gerektiği ve birçok AB ülkesinin henüz tam bir mimarlık politikası kabul etmemiş olduğu aktarıldı. Forum'un bir sonraki toplantısı 13-15 Ekim tarihlerinde İngiltere Dönem Başkanlığı'nda Glasgow ve Edinburgh'da gerçekleştirilecek. Daha ayrıntılı bilgi için:
www.architecture-forum.net
(ACE Info)

Avrupa Sosyal Konut Haftası

Avrupa Sosyal Konut Ortak Komitesi (CECODHAS) 10-14 Ekim 2005 tarihleri arasında Avrupa Sosyal Konut Haftası olarak ilan etti. İlk kez gerçekleştirilecek olan kutlamalar için Brüksel'de Avrupa Parlamentosu'nda yüksek düzey etkinlikler ve büyük bir sergi düzenlenecek. Daha ayrıntılı bilgi için:
www.cecodhas.org
(ACE Info)

Uluslararası İş Sağlığı ve Güvenliği Bölgesel Konferansı Ankara'da

Çalışma Bakanlığı İş Sağlığı ve Güvenliği Genel Müdürlüğü 15-17 Kasım 2005 tarihleri arasında Ankara'da Milli Kütüphane Konferans Salonu'nda 4. Uluslararası İş Sağlığı ve Güvenliği Bölgesel Konferansı'nı düzenliyor. Yabancı konuşmacıların da yer alacağı konferansa ulusal ve uluslararası düzeyde birçok dinleyicinin katılması bekleniyor. Avrupa Birliği'ne üye ve aday ülkeler ile Balkan ülkeleri ve Türk Cumhuriyetlerinin işçi, işveren ve devlet temsilcilerinin de davet edildiği konferansta tartışılacak konular "Güvenlik Kültürü" ana başlığı altında, "İş Sağlığı ve Güvenliğinde Sosyal Diyalog", "İş Sağlığı ve Güvenliği Eğitimleri" ve "Meslek Hastalıklarında Tanı Sistemlerinin Geliştirilmesi" olarak belirtiliyor.

Konferans Takvimi:

En Son Kayıt Tarihi: 28 Ekim 2005

En Son Bildiri/Poster Başvuru Tarihi: 30 Eylül 2005

Konferans İletişim Adresi ve Sekreteryaya

Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı
İş Sağlığı ve Güvenliği Genel Müdürlüğü
İnönü Bulvarı No:42 Emek, Ankara / TÜRKİYE
Tel : +90 312 215 50 21
Faks: +90 312 215 50 28
www.isggm.calisma.gov.tr
www.csgeb.go.tr

Helsinki’de İnşaat Sektöründe Kazalar ve Güvenlik Konferansı

10-12 Mayıs 2006 tarihlerinde Finlandiya-Helsinki’de düzenlenecek olan İnşaat Sektöründe Kazalar ve Güvenlik Konferansı için bildiri çağrısı yapıldı. Bildirilerin en son gönderim tarihinin 31 Ekim 2005 olduğu konferansın ana temaları şöyle olacak:

- * Etik, davranışlar ve beceriler
- * İş güvenliği
- * Kalite ve bilgi sistemleri
- * Yapı ve altyapılar için yönetmelikler, yapı kanunları ve tasarım standartları*
- * Risk yönetimi ve sigorta
- * İş kazaları

Daha ayrıntılı bilgi için: www.ril.fi/Resource.phx/seminaari/semi-safety/index.htm
(ACE Info)

Brüksel’den Karşı Rüzgâr

(Almanya Kuzey Ren Westfalya Eyaleti Mimarlar Odası II. Başkanı Michael Arns’ın kuruluşun web sayfasında 18 Ekim 2004 tarihinde yer alan “Avrupalılışmanın Biz Mimarlar İçin Güncel Sonuçları” başlıklı konuşmasından alınmıştır. Çeviri: Mesut Tanyel, Redaksiyon: H.Ali Ulusoy)

“Avrupa Politikası uzun zamandır biz mimarların ilgi alanında değildi. Sebebi çok basit, oradaki kararlar şu ana kadar bizi doğrudan ilgilendirmiyordu. Ancak olaylar yavaş yavaş değişmeye başladı. Bu entegrasyon süreci gelişerek önemli ölçüde ulusal düzenlemeleri de etkileyecek boyutlara ulaştı.

Kuzey Ren Westfalya Eyaleti Mimarlar Odası bu nedenle, Avrupa Birliği düzeyinde meslek politikasını ilgilendiren alanlarda ve kanunların hazırlanması aşamasında konularla mümkün olduğunca erken aşamada yoğun olarak ilgilenmekte ve etki etmeye çalışmaktadır. Alman mimarları Brüksel’de Almanya Federal Mimarlar Odası aracılığıyla bir irtibat bürosuna sahiptir ve konuyu yakından takip etmektedir. Bu herkes için bir erken uyarı mekanizması görevi görmektedir.

Ancak, eyalet Mimarlar Odaları da konuyla aynı şekilde ilgilenmek zorundalar, çünkü Avrupa yasal çerçevesinin ulusal alanlarda uygulanmasında hükümetlerin veto hakkı bulunmaktadır. Eyaletler bazında özel uygulamalar da söz konusu olabilir.

Ne Pahasına Olursa Olsun Liberalleşme mi?
Mimarların mesleğini uygulaması üzerinde dolaylı veya doğrudan etki taşıyacak bir dizi yasa tasarısı şu an-

da Brüksel’in gündeminde bulunmaktadır. Güncel konular arasında Hizmet Pazarının Liberalleşmesi, Mesleki Yeterliklerin Tanınması, Yarışmalar Politikası ve İhale Mevzuatının Yeni Düzenlemeleri bulunmaktadır. Avrupa Birliği Komisyonu’nun hizmet pazarının liberalleşmesi konusunda öncü bir rol edinmesinden beri Brüksel’den gelen bu karşı rüzgâr biz mimarların suratına bir tokat gibi inmektedir.

Tüketiciyi Koruma Her Şeyden Önce Gelir
Hizmetlerin Avrupa iç pazarında serbest dolaşıma açılması adı altında Almanya’daki mimarlık hizmetlerinin kalitesi tehlikeye atılmamalıdır. Bu alanda çalışan ideologların sadece hizmet pazarının liberalleştirilmesini düşünüp bu arada pazarın şekillendirilmesine ilişkin önemli kriterleri gözden kaçırmakta oldukları çok açık bir şekilde gözlenmektedir. Bu durum, Brüksel’deki bürokratların kalite, hizmetlerin güvenliği ve tüketicilerin korunması gibi uygulamalar konusunda yeterince bilgi sahibi olmamalarından kaynaklanmaktadır. Biz mimarlık hizmetlerin rasgele bir hizmet olmadığını savunmaktayız. Bizler planlamada ve inşaatta seviyenin aşağıya çekilmesini istemiyoruz. Aynı şekilde Avrupa Birliği Ülkelerinden gelen niteliği düşük mimarların Almanya pazarında mimarlık mesleğini uygulamalarına ve mimarlık mesleğinin imajının bu şekilde kötüleştirilmesine karşıyız.

Bu bağlamda hizmet pazarının liberalleştirilmesi ile bizim için ikinci önemli kritik nokta ortaya çıkmaktadır: Bu yasal düzenleme mimarlık ve mühendislik hizmetleri ücret tarifelerini tamamen ortadan kaldırmak için bir manivela görevi üstlenecektir ve yine bu sebepten ötürü biz, Avrupa Komisyonu’ndaki bu Yasa Tasarısı’nın değiştirilmesi için mücadele etmekteyiz.”

DÜZELTME

BELGELER’in ikinci sayısında yayımladığımız Mimarlık Pratiği İçin Tavsiye Edilen Uluslararası Profesyonel Standartları Konusunda UIA Mutabakat Metni’nin Politikalarına İlişkin Öneri Kılavuzları’ndan **Mesleği Uygulama Kapsamı**’na ilişkin kılavuz metninde yayın hazırlığı sırasında eksik kalan bölümü, özür dileyerek aşağıda dikkatinize sunuyoruz:

“1. Diğer Hizmetler

Aşağıda belirtilen hizmetler her zaman mimarın ana hizmet kapsamının dışında tutulmamaktadır. Bazı ülkelerde, mimarların bu hizmetleri işverenler ve kamu yararına gerçekleştirebilecek yetkinlikle donatılmaları şartıyla, bu hizmetler de temel hizmetler arasında yer alabilmektedir.”

(BELGELER II-Sayfa 19)

UNESCO/UIA Mimarlık Eğitim Şartı

Revize Edilmiş Metin 2004

Çeviri: Tuğçe Selin Tağmat

UNESCO/UIA Mimarlık Eğitim Şartı, UNESCO ve UIA'nın inisiyatifiyle, mimarlık eğitimine uluslararası kapsamda uygulanmak üzere hazırlanmış olan ve mimarlık ve planlama konusunda eğitim ve yetiştirme sağlayan tüm kurumlardaki öğrenciler ve eğitimcilere yönlendirme ve kılavuzluk sağlayacak bir çerçeve kurmayı amaçlayan bir metindir. Eğitim Şartı, mesleki yükümlülüklerin tüm estetik, teknik ve mali yönlerinin ötesinde, mesleğin toplumsal sorumluluğunu vurgulamaktadır. Mimarın içinde bulunduğu toplumda yaşam kalitesinin artırılmasındaki rolü ve sorumluluğu konusunda eğitim aşamasında bir bilinçlendirme sağlamak gerektiğini savunmaktadır. İlk olarak 1996 yılında onaylanan UNESCO/UIA Şartı, 2004–2005 döneminde revize edilmiştir. Güncel olarak tartışılan revize edilmiş metni, daha önceki metinle karşılaştırma fırsatı bulmak isteyenler için sunuyoruz.

İlk metne Türkçe olarak ulaşmak için:

www.mo.org.tr/UIKDocs/charterTR.pdf

İngilizce orijinaline ulaşmak için:

www.mo.org.tr/UIKDocs/charter.pdf

Revize edilmiş metne Türkçe olarak ulaşmak için:

<http://www.mo.org.tr/UIKDocs/UNESCO-UIA-egitimsarti2004.pdf>

İngilizce orijinaline ulaşmak için:

<http://www.mo.org.tr/UIKDocs/charterforarchitecturaleducation.pdf>

GİRİŞ

Hızla değişen bir dünyada yapılı çevrenin gelecekteki niteliksel gelişimi konusunda kaygı duyan biz mimarlar, mimarlığın, yapılı çevrenin planlanması, tasarlanması, inşa edilmesi, kullanılması, donatılması, peyzajının düzenlenmesi ve bakımı konusunda etki sahibi olan her konuyu içine aldığına inanmaktayız. Mimarlar olarak bizler, geleceğin mimarlarının eğitiminin ve yetiştirilmesinin her tür kültürel miras ortamında sürdürülebilir insan yerleşmelerinin oluşturulması yolunda, tüm dünyadaki 21. yüzyıl toplumlarının beklentilerini karşılayacak şekilde iyileştirilmesi konusunda sorumluluk duymaktayız.

Mesleğimizin ortaya koyduğu birçok çarpıcı ve hatta olağanüstü ürüne rağmen, ilginç bir şekilde yapılı çevrenin çok küçük bir yüzdesinin gerçekten mimarlar ve planlılar tarafından tasarlandığının ve gerçekleştirildiğinin farkındayız. Mimarlar, şu ana kadar meslek için temel bir ilgi alanı haline gelmemiş bazı konularda gittikçe artan ihtiyaçlar ve bu alanların sunduğu olanakların farkına vardıklarında, günümüzde hâlâ meslek için yeni amaçların geliştirilmesi olanağı olduğu ortaya çıkacaktır. Bu nedenlerden ötürü meslek pratiğinde, bunun sonucu olarak da mimarlık eğitimi ve yetiştirme konusunda daha büyük bir çeşitliliğe ihtiyaç vardır.

Bu özellikle, mimarların “tedarikçi” rolünden daha çok “yapıcı” bir rol üstlendiği ve mesleğin yeni zorlukların üstesinden gelmeye çalıştığı, gelişmekte olan bağlamlarda çalışanlar için geçerlidir. Mimarın problem çözme kapasitesinin toplumsal kalkınma, kendi kendine yardım programları, eğitim hizmetleri ve benzeri hedeflere, ve böylece tam anlamıyla vatan-daş kabul edilmeyenler ve mimarın genel müşteri tanımını içine giremeyen kesimlerin yaşam kalitelerini yükseltmek konusunda büyük ölçüde katkıda bulunabileceğine kuşku yoktur.

0. AMAÇLAR

Bu Şart’ın amacı, ilk etapta, bireysel kazanımların herkes tarafından paylaşılabilmesini sağlayacak küresel bir mimarlık eğitimi ağı kurulmasına öncülük etmek ve mimarlık eğitiminin çağdaş dünyadaki en önemli çevresel ve mesleki zorlukları içinde barındırdığı anlayışını yaymaktır.

Bu kapsamda ilan ediyoruz ki:

I. GENEL KONULAR

0. Eğitimciler, mimarları günümüz ve gelecek için yeni çözümler üretmek üzere hazırlamalıdır; çünkü önümüzdeki dönem birçok insan yerleşmesindeki sosyal ve işlevsel bozulmadan kaynaklanan ciddi ve karmaşık sorunları da beraberinde getirecektir. Bu sorunlar arasında, küresel kentleşme ve bunun sonucunda mevcut çevrelerin tükenmesi, ciddi bir konut, kentsel hizmet ve sosyal altyapı sıkıntısı ve mimarların yapıyı çevre projelerinden gittikçe daha çok dışlanması sayılabilir.

1. Mimarlık, yapıların niteliği ve çevreleriyle ilişkilendirme biçimleri, hem doğal ve yapıyı çevreye hem de toplu ve tekil kültürel mirasa gösterilen saygı, toplumu ilgilendiren konulardır.

2. Mimarların bölgesel özellikleri anlamaları ve bireylerin, sosyal grupların, toplulukların ve insan yerleşmelerinin ihtiyaçları, beklentileri ve yaşam kalitelerinin yükseltilmesine yönelik pratik uygulamalar önerebilmelerinin sağlanması kamu yararına dır.

3. Mimarların eğitim ve yetiştirme yöntemleri, bir yandan işverenlerin, kullanıcıların, yapı endüstrisinin ve mimarlık mesleğinin değişen talep ve ihtiyaçlarını (yapı elde etme sistemleri de dahil olmak üzere) karşılayacak şekilde, diğer yandan da bu tür değişimlerin arkasındaki politik ve mali nedenleri de dikkate alarak, müfredatın gelişiminde kültürel bir zenginlik sağlayacak ve esnekliğe olanak verecek biçimde çeşitli olmalıdır.

4. Bölgesel ve kültürel gelenek ve uygulamaların bilincinde olunması ve müfredatta bu çeşitliliği yansıtan farklılıklar bulunması gereğinin yanısıra, kullanılan pedagojik yöntemlerde ortak bir zemin de mevcuttur. Bazı ortak yeteneklerin belirlenmesiyle, ülkelerin, mimarlık okullarının ve meslek kuruluşlarının geleceğin mimarlarına verdikleri eğitimleri değerlendirmeleri ve geliştirmeleri olanaklı hale gelecektir.

5. Mimarların farklı ülkeler arasında giderek artan hareketliliği, her diplomanın, sertifikanın veya benzeri resmi yeterlik belgesinin karşılıklı olarak tanınması veya onaylanmasını gerektirmektedir.

6. Derecelerin, diplomaların, sertifikaların ve mimarlık alanında uygulama yapmak için gerekli diğer resmi yeterlik belgelerinin karşılıklı tanınması, bu belge sahiplerinin sözkonusu yetkinliklere sahip olduklarını ve bu Şart’ta tanımlanan eğitim ve yetiştirme gerekliliklerini sağladıkları ve bu düzeyi koruyacakları konusunda güvence veren nesnel ölçütlere dayanmalıdır.

7. Geleceğin dünyasına dair ilk tohumları mimarlık okullarında atılacak olan vizyon şu hedefler üzerine kurulu olmalıdır:

- İnsan yerleşmelerindeki tüm insanlar için insan onuruna yaraşır bir yaşam kalitesi,
- İnsanların sosyal, kültürel ve estetik gereksinimlerine saygılı ve mimarlıkta malzemelerin etkin kullanımı ile hem ilk maliyetleri hem de gelecekteki bakım masraflarını dikkate alan bir teknik uygulama,
- Yapılı ve doğal çevrenin, mevcut kaynakların rasyonel kullanımı da dahil olmak üzere, ekolojik olarak dengeli ve sürdürülebilir gelişimi,
- Herkesin kendi malı ve sorumluluğu olarak görüp değer verdiği bir mimarlık.

8. Mimarlık ve çevreyle ilgili konular ilk ve orta dereceli okulların genel eğitiminin bir parçası haline getirilmelidir; çünkü hem geleceğin mimarlarına hem de gelecekte yapıları kullanacak olanlara yapıyı çevreye ilişkin bilincin erken kazandırılması önemlidir.

9. Mimarlar için sürekli mesleki gelişim sistemleri oluşturulmalıdır, çünkü mimarlık eğitimi hiçbir zaman ucu kapalı bir süreç değildir, aksine yaşam boyu öğrenmeye dayanır.

II. MİMARLIK EĞİTİMİNİN AMAÇLARI

0. Mimarlık eğitimi, öğrencilerin, toplumun ve bireyin ihtiyaçlarına fiziksel bir biçim getiren ve bunu

yaparken duyu, akıl ve sezgi arasındaki gerilimleri dengelemesi gereken mimarlık uygulaması bağlamında, inşa etme eylemini kavramsallaştırabilme, tasarlayabilme ve gerçekleştirebilme kapasitelerini geliştirmektedir.

1. Mimarlık, beşeri bilimler, sosyal ve fiziksel bilimler, teknoloji, çevre bilimleri, yaratıcı sanatlar ve genel bilimlerin bilgilerinden yararlanan bir disiplindir.

2. Resmi bir yetkinlik derecesi sağlayan ve meslek adamlarının mimarlık alanında uygulama yapabilmesine olanak veren eğitim, temel konusu mimarlık disiplini olan ve üniversiteler, politeknik okullar ve akademilerde verilen, üniversite/yüksek öğretim düzeyinde bir eğitim olmalıdır. *(Burada bahsedilen yüksek öğretim, yurtdışında lise düzeyini takip eden ve bir mesleki derece ile sonuçlanan, "üçüncü eğitim" yani "tertiary education" adı verilen, üniversite ve kolej düzeyindeki eğitimidir. – ç.n.)*

3. Mimarlık eğitimi;

- Gerek estetik gerekse teknik gereksinimleri karşılayan mimari tasarımlar yapabilmeye becerisini,
- Mimarlık ve ilgili sanat dalları, teknolojiler ve insan bilimlerine ilişkin kuramlar ve bunların tarihleri hakkında yeterli bilgiyi,
- Mimari tasarımın kalitesinin etkileyicisi olarak, güzel sanatlar konusunda bilgili olmayı,
- Kentsel tasarım, planlama ve planlama sürecinin gerektirdiği beceriler konusunda yeterli bilgiyi,
- İnsanlar ve yapılar, bu yapılarla çevreleri arasındaki ilişkileri anlayabilmeyi, yapıları ve yapılar arasındaki mekânları, insan gereksinim ve ölçülerine ilişkilendirme gereğini kavramış olmayı,
- Mimarlık mesleği ve mimarın toplumdaki yerini kavramayı ve bunlara, özellikle sosyal faktörleri göz önüne alan tekliflerin hazırlanmasında işlerlik kazandırabilmeyi,
- Yapı tasarımı ile bağlantılı olarak strüktür tasarımı, inşaat ve mühendislik sorunlarını kavramış olmayı,
- İç mekânlarda konfor koşulları yaratabilmek ve iklim koşullarına karşı korunma sağlayabilmek için yapıların fiziksel so-

runları ve teknolojileri ile işlevleri hakkında yeterli bilgiye sahip olmayı,

- Yapıların kullanıcılarının taleplerini maliyet öğeleri ve imar kurallarının koyduğu sınırlar içinde karşılamak için gerekli tasarım becerilerine sahip olmayı,
- Tasarım kavramlarını yapılarla dönüştürmek, planları genel planlarla bütünleştirmek için gerekli olan üretim, örgütlenme, yasal düzenlemeler ve işlemler konusunda yeterli bilgiye sahip olmayı, içerir.

4. Müfredatın oluşturulmasında dikkate alınması gereken özel noktalar şunlardır:

- Hem insani, sosyal, kültürel, kentsel, mimari ve çevresel değerlere hem de mimarlık mirasına karşı sorumluluk bilinci,
- Ekolojik açıdan sürdürülebilir tasarımlar ve çevresel koruma ve iyileştirme çalışmalarının nasıl gerçekleştirilebileceğine dair yeterli bilgi,
- Mimarlıkla ilgili disiplinler ve inşaat yöntemlerinin kapsamlı bir şekilde anlaşılması üzerine kurulu, yapı teknikleri konusunda yaratıcı bir ustalığın gelişimi,
- Proje finansmanı, proje yönetimi, maliyet kontrolü ve yapı elde etme yöntemlerine ilişkin yeterli düzeyde bilgi,
- Hem öğrenciler hem de öğretmenler için mimarlık öğreniminin doğal parçası haline gelmek üzere, araştırma teknikleri konusunda eğitim.

5. Mimarlık eğitimi aşağıdaki becerilerin kazanılmasını sağlamalıdır:

5.A. TASARIM

- Hayal gücünü çalıştırma, yaratıcı düşünme, yenilikler getirme ve tasarım öncülüğünü yürütme becerisi,
- Bilgi toplama, sorunları tanımlama, analiz ve eleştirel düşünce gücünü uygulama ve eyleme dönük stratejiler belirleme becerisi,
- Tasarım araştırmasında üç boyutlu düşünme,

- Tasarım çözümünün oluşturulmasında, farklı etkenleri biraraya getirme, bilgileri bütünleştirme ve yeteneklerini kullanma becerisi.

5.B. BİLGİ

B1. Kültürel ve Sanatsal Çalışmalar

- Yerel mimarlık ve dünya mimarlığında daha önceki tarihi ve kültürel örneklerin oluşturduğu bilgiyi dikkate alarak hareket etme becerisi,
- Güzel sanatlar bilgisini mimari tasarımda bir kalite unsuru olarak ele alarak çalışma becerisi,
- Yapılı çevredeki tarihi miras konusuna dair anlayış,
- Mimarlık ve diğer yaratıcı disiplinler arasındaki bağlantılara ilişkin bilinç.

B2. Sosyal Çalışmalar

- Toplumu tanıyarak hareket etme ve toplumun ihtiyaçlarını temsil eden işverenler ve kullanıcılarla çalışma becerisi,
- Toplumu temsil eden kullanıcı ve işveren ihtiyaçlarının tanımından hareketle proje teklifi geliştirme ve farklı türdeki yapılı çevreler için bağlamsal ve işlevsel ihtiyaçları araştırma ve tanımlama becerisi,
- Yapılı çevrelerin gerçekleştirildiği sosyal bağlama, ergonomi ve mekânsal ihtiyaçlara ve eşitlik ile erişimle ilgili konulara dair anlayış,
- Planlama, tasarım, inşaat, sağlık, güvenlik ve yapılı çevrelerin kullanımı ile ilgili yasa, yönetmelik ve standartlarla ilgili bilinç.

B3. Çevresel Çalışmalar

- Doğal sistemler ve yapılı çevrelerle ilgili bilgiyi kullanarak hareket etme becerisi,
- Koruma ve atık yönetimi konularına ilişkin anlayış,
- Hem malzemelerin yaşam döngülerine,

ekolojik sürdürülebilirlik, çevresel etki, düşük enerji kullanımlı tasarım gibi konulara, hem de pasif sistemler ve bunların yönetilmesine ilişkin kavrayış,

- Hem peyzaj mimarlığı ve kentsel tasarım, hem de bölgesel ve ulusal planlamanın tarihi ve uygulaması, ayrıca bunların yerel ve küresel nüfus ve kaynaklarla ilişkisi konusunda bilinç,
- Doğal sistemlerin, doğal afet riskleri de dikkate alınarak yönetimi konusunda bilinç.

B4. Teknik Çalışmalar

- Strüktür, malzeme ve yapı sistemi konusunda teknik bilgi,
- Yapım tekniklerinin kullanımında yenilikçi bir teknik yetkinlikle hareket edebilme becerisi ve bu tekniklerinin gelişimine ilişkin kavrayış,
- Teknik tasarım süreçleri ve strüktür, yapı teknolojileri ve hizmet sistemlerinin işlevsel bir bütüne dönüştürülmesi konusunda kavrayış,
- Hem altyapı sistemleri hem de ulaşım, iletişim, bakım ve güvenlik sistemlerine ilişkin kavrayış,
- Tasarımın gerçekleştirilmesinde teknik dokümantasyon ve şartnamelerin rolünün ve inşaat, maliyet, planlama ve kontrol süreçlerinin anlaşılması.

B5. Tasarım Çalışmaları

- Tasarım kuramı ve yöntemlerine ilişkin bilgi,
- Tasarım prosedürleri ve süreçlerinin anlaşılması,
- Tasarımda geçmiş örnekler ve mimari eleştiriye ilişkin bilgi.

B6. Mesleki Çalışmalar

- Mesleki, ticari, mali ve yasal bağlamlara ilişkin bilgiye dayanarak hareket edebilme becerisi,

- Mimarlık hizmetlerinin elde edilmesinin farklı yöntemlerini anlama becerisi,
- İnşaat ve kalkınma endüstrilerinin, mali dinamiklerinin, emlak yatırımlarının ve hizmet yönetiminin işleyişi konusunda kavrayış,
- Mimarların geleneksel ve yeni çalışma alanlarındaki ve uluslararası bağlamdaki potansiyel rollerine ilişkin kavrayış,
- Ticaret ilkeleri ve bunların yapılı çevrelerin gelişimi, proje yönetimi ve mesleki danışmanlık hizmetlerinde kullanılma şekillerine ilişkin kavrayış,
- Mimarlık uygulamaları için geçerli olan mesleki etik ve davranış kuralları ile mimarların kayıt, uygulama ve inşaat sözleşmelerindeki yasal yükümlülüklerine ilişkin kavrayış.

5.C. BECERİ

- İşbirliği, konuşma, hesaplama, yazma, çizme, maket yapma ve değerlendirme yollarıyla çalışma ve fikirleri aktarma becerisi,
- Bir tasarım önerisini araştırmak, geliştirmek, tanımlamak ve aktarmak için, serbest el, elektronik, grafik ve maket yapma gibi yetenekleri kullanabilme becerisi,
- Elle ve/veya elektronik yöntemlerle yapılı çevrelerin performans ölçümünü yapmak gibi değerlendirme sistemlerine ilişkin kavrayış.

6. II.3, II.4 ve II.5 Bölümlerinde belirtilen bilgi ve becerilerin dengeli bir şekilde kazanılması için bir üniversitede veya eşdeğer bir kurumda en az beş yıl süreyle tam zamanlı eğitim görülmesi gerekir. Ayrıca kayıt olmak/lisans almak/sertifika edinmek için uygun bir uygulama ortamında en az iki yıl staj yapılmalıdır; staj süresinin bir yılı akademik eğitimin bitirmesinden önce gerçekleştirilebilir.

III. AKREDİTE OLMAK İSTEYEN BİR OKULUN YERİNE GETİRMESİ GEREKEN ŞARTLAR

Yukarıda belirtilen amaçlara ulaşılabilmesi için aşağıdaki koşullar ve gereklilikler dikkate alınmalıdır:

1. Mimarlık okullarında yeterli sayıda atölye, laboratuvar, araştırma hizmeti, ileri düzeyde eğitim, kütüphane, yeni teknolojilerle ilgili bilgi ve veri değişimi olanakları bulunmalıdır.
2. Mimarlık eğitimine ilişkin ortak bir anlayışın oluşmasını desteklemek ve mimarlık eğitiminin düzeyini yükseltmek amacıyla, bilginin, eğitimcilerin ve eğitimlerinin ilk yıllarını tamamlamış öğrencilerin karşılıklı değişimini sağlayacak dünya çapında bir ağın kurulması, farklı iklim, malzeme, yöresel uygulama ve kültür anlayışının yerleşmesini sağlayacak bölgesel bir ağın kurulması kadar önemlidir. Dışarıdan gelen denetçilerden yararlanılması, ulusal ve küresel standartların karşılıklı olarak elde edilmesi ve geliştirilmesi için sıkça kullanılan bir yöntemdir.
3. Her öğretim kurumu, öğrenci sayısını öğretim kapasitesine göre belirlemelidir. Öğrencilerin seçimi, başarılı bir mimarlık eğitimi sürdürmek için gerekli olan doğal yetenekler dikkate alınarak yapılmalı ve bu yöntem her akademik programa giriş aşamasında uygun bir seçim süreci izlenerek uygulamaya geçirilmelidir.
4. Atölye eğitiminin öğrenim sürecinin ana bileşeni olması gerektiği düşüncesinden hareketle, eğitimci/öğrenci sayıları yukarıda belirtilen yeteneklerin kazanılması için gerekli tasarım atölyesi metodolojisine uygun olarak belirlenmelidir.
5. Doğrudan eğitimci/öğrenci diyaloguna bağlı bireysel proje çalışmasının öğrenim sürecinin esasını oluşturması gerektiği düşüncesinden hareketle, mimarlık uygulaması ve öğretimi arasında sürekli etkileşim desteklenmeli ve korunmalı, tasarım projesi çalışması ise edinilen bilgi ve yanısıra gelen becerilerin bir sentezi olmalıdır.
6. Geleneksel çizim teknikleri hâlâ mimarlık eğitimi programı için bir gerekliliktir ve modern kişiselleştirilmiş bilgisayar teknolojisi ve özelleşmiş yazılımların gelişimi mimarlık eğitiminin her alanında bilgisayar kullanımının öğretilmesini gerekli kılmaktadır.
7. Araştırma ve yayın mimarlık eğitimcilerinin doğal bir etkinliği olarak görülmeli ve akademik disiplinler kadar, mimarlık uygulamasında kullanılan yöntemler ve deneyimleri, proje

çalışmaları ve yapım yöntemlerini de kapsamlıdır.

8. Eğitim kurumları, başka okullardan veya başka ülkelerden konuyla ilgili deneyimi olan eğitimciler ve uygulama yapan mimarlardan oluşan bir gözden geçirme komitesini içerecek şekilde, düzenli aralıklarla yürütülmek üzere öz değerlendirme ve hakem değerlendirmesi (peer review) sistemleri kurmalı veya onaylı UNESCO-UIA Validasyon Sistemi'ne katılmalıdırlar.
9. Eğitim, çalışma programının sonunda becerilerin bireysel sunumuyla sonuçlanacak biçimde şekillendirilmelidir; bu gösterimin asıl bölümü, edinilen bilgi ve yanısıra gelen becerileri sergileyen bir mimari projenin sunumundan oluşmaktadır. Bu amaçla, jüriyer disiplinlerarası bir ekipten oluşmalı ve ayrıca başka okullar veya ülkelerden bu düzeyde bir değerlendirme için gerekli deneyim ve uzmanlığa sahip uygulamacı mimarlar veya akademisyenler gibi okul dışından gözlem yapabilecek kişileri de içermelidir.
10. Uzaktan öğretim de dahil çok çeşitli öğretim yöntemlerinden yararlanabilmek açısından, eğitimciler ve eğitimlerinin üst seviyelerindeki öğrenciler için geliştirilecek değişim program-

ları önemlidir. Web sitelerinde oluşturulacak uluslararası ödüller, sergiler ve yayınlar, bitirme projelerinin mimarlık okulları arasında paylaşılması ve böylelikle sonuçlar arasında karşılaştırma yapılması, eğitim kurumlarının öz değerlendirmesini sağlamak için bir yöntem olarak kullanılabilir.

IV. SONUÇ

Bu Şart, UNESCO ve UIA'nın inisiyatifiyle, mimarlık eğitiminde uluslararası kapsamda uygulanmak üzere üretilmiştir ve bu konuda koruma, geliştirme ve acilen eyleme geçme ihtiyacı vardır.

Şart, mimarlık ve planlama konusunda eğitim ve yetiştirme sağlayan tüm kurumlardaki öğrenciler ve eğitimcilerle yönlendirme ve kılavuzluk sağlayacak bir çerçeve kurmaktadır. Bu metin, meslek uygulamasında olduğu kadar eğitimde de yeni konuları, ihtiyaçları ve gelişmeleri dikkate alarak düzenli olarak revize edilebilecek "dinamik" nitelikte bir metindir.

Şart'ın, mesleki yükümlülüklerin tüm estetik, teknik ve mali yönlerinin ötesinde vurguladığı temel konu mesleğin toplumsal sorumluluğudur. Mimarın içinde bulunduğu toplumda olduğu kadar, sürdürülebilir insan yerleşmelerinde yaşam kalitesinin artırılmasında da rolünün ve sorumluluğunun bilincinde olması gerekmektedir.

İlk olarak 1996 yılında onaylanan UNESCO/UIA Şartı İspanya'dan Fernando Ramos Galino'nun koordinasyonunda, Lakhman Alwis (Sri Lanka), Balkrishna Doshi (Hindistan), Alexandre Koudryavtsev (Rusya), Jean-Pierre Elog Mbassi (Benin), Xavier Cortes Rocha (Meksika), Ashraf Salama (Mısır), Roland Schweitzer (Fransa), Roberto Segre (Brezilya), Vladimir Slapeta (Çek Cumhuriyeti), Paul Virilio (Fransa) tarafından hazırlanmıştır.

Bu metin 2004-2005 Mimarlık Eğitiminde UNESCO/UIA Validasyon Komitesi tarafından, UIA Eğitim Komisyonu ile işbirliği içinde revize edilmiştir. Revizyona katılan uzmanlar: UIA'yı temsilen Jaime Lerner (Brezilya) ve Wolf Tochtermann (Almanya), UNESCO'yu temsilen Eş Başkan Fernando Ramos Galino (İspanya), UNESCO'yu temsilen raportör Brigitte Colin (Fransa), UIA Genel Sekreteri Jean-Claude Riguet (Fransa) ve aşağıda belirtilen bölgesel temsilciler: Ambrose A. Adebayo (Güney Afrika), Louise Cox (Avustralya), Nobuaki Furuya (Japonya), Sara Maria Giraldo Mejia (Kolombiya), Paul Hyett (İngiltere), Alexandre Koudryavtsev (Rusya), Said Mouline (Fas), Alexandru Sandu (Romanya), James Scheeler (ABD), Roland Schweitzer (Fransa), Zakia Shafie (Mısır), Vladimir Slapeta (Çek Cumhuriyeti), Alain Viaro (İsviçre), Enrique Vivanco Riofrio (Ekvator).

UIA Uluslararası Meslek Standartları Mutabakat Metni Politikalarına İlişkin Öneri Kılavuzlar:

Yapı Elde Etme Sistemleri

Çeviren: Aykut Ülkütekin, Arif Şentek

Revizyon: Tuğçe Selin Tağmat

Yapı Elde Etme Sistemleri'ne ilişkin UIA Mutabakat Metni Kılavuzu, bina üretimi ve inşaat endüstrisinde günümüzde bazı alternatif proje tasarımı ve üretimi yöntemlerinin yerleşmiş olduğuna dikkat çekmektedir. Kılavuz, alternatif yöntemlerin bazılarında, mesleki bilgi ve becerilerini tarafsız bir şekilde uygulamak isteyen mimarların etkinliklerinin sınırlandırıldığı, bazılarında mimarların proje sahipleri ve yapı sahiplerinin çıkarlarını koruyan bağımsız araçlar veya danışmanlar olarak görev yapmasına engel olunduğu, hatta bazı sistemlerde mimarların tüketiciler ve toplumun geneline karşı mesleki ve etik sorumluluklarını yerine getirmelerinin zorlaştırıldığı fikrinden hareketle, tüm bu sınırlama ve kısıtlamalar konusunda hem mimarları hem de mimarlık hizmetine konu olan tüm aktörleri bilgilendirmeyi amaçlıyor. Yayımlamakta olduğumuz metin, Şubat 2005'te Japonya-Tokyo'da yapılan UIA Konsey Toplantısı'nda kabul edilmiş, Temmuz ayında İstanbul'da gerçekleştirilen UIA Genel Kurul toplantısında onaylanmıştır. Daha önce yapılan taslak metnin çevirisi, belgenin onaylanmasının ardından değişiklikler dikkate alınarak revize edilmiştir.

Metne Türkçe olarak ulaşmak için:

<http://www.mo.org.tr/UIKDocs/13-TR.pdf>

Metnin İngilizce orijinaline ulaşmak için:

<http://www.mo.org.tr/UIKDocs/13.pdf>

MUTABAKAT POLİTİKASINDAN

Mimarlar proje ve yapı elde etme sistemlerinin bütün şekilleri altında yüksek mesleki standartları karşılayarak hizmet sunmalıdır.

1. TANIMLAR

Bu Kılavuz kapsamında değerlendirilmek üzere aşağıdaki tanımlar kabul edilmiştir:

Yapı Elde Etme Sistemleri (Building Project Delivery Systems): Yapı sahipleri ile yapıların tasarımı, belgelenmesi ve yapımında görev alan diğer taraflar arasında sözleşmeye bağlanmış ilişkiler.

Proje Sahibi (Project Client): Yapının tasarlanması ve inşa edilmesini talep eden kişi.

Mimarın İşvereni (Architects' Client): Mimara işi veren kişi.

Sözleşme Yenilenme Şartları (Novation): Bir sözleşmede taraflardan birinin hakları ve sorumluluklarının üçüncü bir şahsa devredilmesi halinde uyulacak şartları belirleyen düzenleme.

Mesleki Danışman (Professional Adviser): Yapı sahibi tarafından, çok taraflı veya ortaklı yapı elde etme sistemlerinin sorumluluğunu almak üzere görevlendirilen kişi. İnşaat projelerinde genellikle inşaat veya yapı elde etme sistemleri konusunda özel uzmanlığa sahip bir mimar danışmanlık yapar.

2. GİRİŞ

Mimarların almış olduğu öğrenim ve eğitim, bugüne kadar, mimar, proje sahibi ve inşaatçı (architect-project client-builder) arasındaki geleneksel ilişkiye ve götürü sözleşme sistemine göre yönlendirilmişti. Bu, proje sahibinin mimara doğrudan işi vererek yapılacak işi anlatması, mimarın sözleşme dokümanlarını

hazırlaması, inşaatçının yapılacak işi sözleşme dokümanlarına göre fiyatlandırması ve inşaatı tamamlaması şeklinde olmaktadır. İnşaat sırasında mimar proje sahibinin temsilcisi ve elde edilen kaliteyi vb. onaylayan kişi olarak davranır.

Ancak, doğru veya yanlış, bu geleneksel yöntemle karşı sürekli olarak farklı görüşler ileri sürülmekte ve yeni yöntemler getirildiği zaman mimarın sistem içindeki rolü değişebilmektedir.

Yapı elde etmede, bazen geleneksel yöntemlere göre daha avantajlı olabilen alternatif yöntemler geliştirilmiştir. Böyle farklı bir yöntem söz konusu olduğunda, mimarlar şu durumlara karşılaşılabılır:

- İşveren talep eder veya mimar ihtiyaç olduğunu düşünürse, projenin belirli koşullarını yerine getirecek bir alternatif yöntem geliştirilebilir.
- Mimara bu yeni yöntem çerçevesinde özel bir görev önerilir (örneğin; mimar, proje sahibi ve inşaatçı arasında farklı bir ilişki belirlenebilir).

Etkin bir mesleki konumda olabilmek için mimar;

- Birinci durumda, alternatiflerin her biri ile ilgili olarak olası avantajlar ve dezavantajlar konusunda işvereni açık şekilde uyarabilmeli;
- İkinci durumda, benimsenen yapı elde yöntemi ile getirilen organizasyon şemasını, açık olarak tanımlanmış sorumlulukları ve bilgi iletişim yollarını tam olarak anlayabilmeli;
- Her durumda mimar, uygulamanın ticari boyutu ve mimarın yapı tasarımında uzmanlığı olan bir mesleki danışman olarak rolü ile ilgili riskleri, alternatif yöntem bağlamında değerlendirmelidir.

3. ALTERNATİF YÖNTEMLER

Yöntemlerin birçoğu aşağıdaki ana gruplamalar içinde sınıflandırılabilir:

- Geleneksel yöntemin farklılaştırılması
- İnşaat yönetimi
- "Tasarım ve inşaat" (*design and build*)
- Çok taraflı sözleşmeler

3.1 Geleneksel İnşaat Sözleşmesinin Farklılaştırılması

(a) Sözleşme Fiyatında Pazarlık

Proje sahibinin mimara iş verdiği geleneksel ilişki korunur, sözleşme dokümantasyonu önemli ölçüde veya bütünü ile tamamlanır ve bir veya daha fazla inşaatçıdan teklif alınır. İhale bedeli üzerinde yapılan pazarlık sonucunda tarafları tatmin eden bir bedele ula-

şıldığında, proje sahibi ile inşaatçı arasında bir sözleşme imzalanır ve mimar sözleşmeyi yürütür.

(b) Maliyet Artı Kâr

Proje sahibi ile mimar arasındaki geleneksel ilişki korunur, sözleşme dokümantasyonu önemli ölçüde veya bütünüyle tamamlanır ve genel giderlerle kârı kapsayan bir yönetim bedeli üzerinde, seçilmiş bir veya birkaç inşaatçı ile pazarlık yapılır. Seçilen inşaatçı kendi işçilerini veya taşeron kullanarak işi tamamlar. Değiştirilmiş bir sözleşme imzalanır ve mimar inşaat sözleşmesini yürütür. Taşeron anlaşmalarının inşaatçı tarafından yürütülmesi usuldendir, ancak anlaşma proje sahibi ve/veya mimar tarafından incelenir ve onaylanır.

(c) İki Aşamalı Teklif

Proje sahibi ile mimar arasındaki geleneksel ilişki korunur. Teklifin birinci aşamasına, ön tasarım planları ve bir özet şartname ile çıkılır. İnşaatçının seçimi, teklifte belirtilen genel giderler ve kâr oranına, inşaatçının kaynaklarına, şantiye ve yönetim olanaklarına bakılarak yapılır. İnşaatla ilgili diğer dokümantasyon, tasarım takımının bir parçası olarak inşaatçı ve taşeronlar tarafından geliştirilir. Maliyet, taşeronlar tarafından verilen temel fiyatlardan başlayarak geliştirilir. Tasarım, işverenin bütçesine göre ve diğer taleplerini karşılayacak şekilde, süreç içerisinde biçimlendirilir. İnşaatçı tarafından yapılan tasarım girdisi, yapılabilişliği konusunda ayrıntılı olarak analize olanak vermesi ve tasarımın farklı yönlerinin maliyete getirdiği kazanımların belirlenmesi için gerçekçi bir temel oluşturması koşuluyla çok yararlı olabilir.

3.2 İnşaat Yönetimi

Hem yapı, hem de yönetim konusunda uzman bir inşaat müdürü, proje sahibine sadece sözleşmeli olarak yönetim hizmetleri verir. Malzeme ve işçilik, malzeme satıcıları ve müteahhitler ile proje sahibi arasında yapılan bir dizi ayrı sözleşme yoluyla sağlanır. İnşaat yönetimi, ayrı ayrı yapılmış sözleşmeleri yürütmek, inşaatı planlamak ve denetlemek, mimar da dahil olmak üzere tasarım danışmanlarının verdiği inşaat hizmetlerini yönetmek üzere yatırımcının temsilcisi olarak davranır.

İnşaat yöneticisi, bütün tasarım ve diğer dokümantasyon tamamlandıktan sonra görevlendirilebileceği gibi, uygulamada daha çok görüldüğü şekilde, yapının inşa edilebilirliğini ve tasarımın proje sahibinin bütçesi ve diğer taleplerine uygunluğunu değerlendirebilmek için, tasarım veya dokümantasyon hazırlıkları sırasında da görevlendirilebilir. İnşaat başlamadan önce bütün işleri kapsayan tek bir sözleşme yapılması gerekli olmadığı için, daha sonraki aşamalarda yapılacak işler için dokümantasyon çalışmaları sürerken,

başlangıçtaki işler için dokümantasyon ve ihaleler tamamlanarak şantiyenin daha erken faaliyete geçirilmesi mümkündür.

İnşaat yöneticisi, hizmet esasına dayanan bir ücret alır ve dolayısıyla projenin maliyetleri üzerinde doğrudan bir çıkarı oluşmadığı için, proje sahibine bir danışman gibi bağımsız tavsiyeler verebilir.

İnşaat yöneticisinin projenin bütçesiyle bir bağlantısı olmayıp, bütün riskler doğrudan proje sahibi ve müteahhitlerin üzerinde bulunmaktadır.

Mimarın, proje sahibi ve inşaat yöneticisi ile olan ilişkisi ve rolü, geleneksel sözleşmelerde mimar, proje sahibi ve inşaatçı arasında olan ilişkinin çok benzeri olabilir. Ancak inşaat yöneticisinin inşaat sırasında mimarın üzerinde olan; örneğin, onay verme gibi geleneksel rollerden bir kısmını kendi üzerine alması yaygın bir uygulamadır. Mimarın veya diğer tasarım danışmanlarının, sözleşme yenilemesi yapılarak inşaat yöneticisi olarak görevlendirilmesi de gittikçe daha sık görülen bir uygulama haline gelmiştir.

İnşaat yönetimi usulü, inşaatın erken başlatılmasının gerekli olduğu veya projenin bir kısmının veya tamamının (örneğin alışveriş merkezlerinde olduğu gibi) kullanılma durumunda olduğu, çok büyük projeler için yararlı olabilir.

3.3 Tasarım ve İnşaat

“Tasarım ve inşaat” düzenlemelerinde işveren, yapının tasarımıyla birlikte inşaatı konusunda, çoğunlukla hem tasarım hem de inşaat hizmeti veren bir inşaat şirketiyle tek bir sözleşme yapar.

Proje sahibinin, inşa edilecek yapıya ilişkin yaptığı tanımlar ve belirttiği talepler üzerine, daha önce yapılmış benzeri projeler dikkate alınarak, her iki taraf için de bir risk değerlendirmesi yapılarak ve bir ihtiyat payı konularak, proje sahibi ve inşaatçı arasında “taahhüt edilen fiyat” üzerinde anlaşılır. İnşaatçının projeye ilişkin, en düşük maliyet, en kısa süre ve en yüksek kâr gibi öncelikleri çoğunlukla proje sahibinin öncelikleriyle çelişkili durumdadır.

Tasarım ekibi olağan bir tasarım ekibi gibi görev yapar, ancak bu kez inşaatçı mimarın işvereni olarak etkindir ve proje sahibinin taleplerini kendisi için en yüksek kârı getirecek şekilde yorumlama eğilimindedir. Hem tasarım, hem de inşaat, inşaatçı tarafından “taahhüt edilen fiyata” ayarlanmış bir şekilde biçimlendirilir. Böyle durumlarda genellikle mimarın işvereni inşaatçıdır ve mimarın görevi, proje sahibinin değil, işverenin (inşaatçının) çıkarlarına öncelik verecek şekilde gelişir.

Bu yapı elde etme sisteminde, mimarın genellikle proje sahibiyle doğrudan görüşme imkânı olmamasından dolayı, ürünler üzerinde bağımsız değerlendirme veya denetleme yapmasına olanak yoktur. Çok basit ve tekrarlanan binalar dışında “tasarım ve inşaat” türü yapı elde etme sistemi, proje sahiplerinin beklenti ve gereksinimlerini tam olarak karşılayabilecek bir son ürünün elde edilebilmesi konusunda çok az güvence verebilir ve gereksiz yere mimarlar ile diğer tasarım danışmanlarını, yükümlülüklerinde herhangi bir azalma söz konusu olmaksızın, oldukça düşük ücretlerle çalışma durumunda bırakır.

3.4 Çok Taraflı Sözleşmeler

Bu yapı elde etme yöntemi bazen “Bütünleştirilmiş Tedarik Zinciri Yönetimi” (Integrated Supply Chain Team Management), “Birleşme” (Alliance), “Proje Takım Ortaklığı” (Project Team Partnering) veya “Proje Geliştirme Birliği” (Integrated Project Process Procurement) olarak da adlandırılmaktadır. Bu sistemde proje sahibi, danışmanlar, müteahhitler ve belli başlı taşeronlar ile bazı malzeme satıcılarının temsilcilerinden oluşan bir takım yapılandırılmasını gerektirir. Proje takımı, mutabık kalınan proje hedeflerine ulaşmaya yönelmiş bir “sanal şirket” gibi davranır.

Proje sahibi, kendisine proje tanımı, bütçe ve program hazırlanması sırasında yardımcı olacak bir proje danışmanı tayin eder. Proje takımı üyelerinin seçilmesi ya da tayin edilmesi için proje sahibi ve proje danışmanı ile birlikte çalışacak bir seçici kurul belirlenir; seçim ücrete değil niteliklere dayanarak yapılmalıdır. Biraraya getirilen bu proje takımı daha sonra çok taraflı bir ortaklık sözleşmesine imza atarlar.

Çok taraflı sözleşme, değer yönetimi ve değer mühendisliği (value engineering), risk yönetimi, gelirlerin adil paylaşımı ve temel performans göstergelerine bağlı olarak ölçülen sürekli gelişimin sağlanması konusunda takım üyelerinin rollerini ve sorumluluklarını belirler. Bu tür sözleşmelerin önemli bir özelliği, projede ortaya çıkan sorunların çözümünde takım üyelerinin birer rakip gibi değil, işbirliği içinde hareket etmesini sağlayacak hükümler içermesidir.

(Bu konuda ayrıntılı bilgi için, Mimarlar Odası Bursa Şubesi'nin 25-27 Mayıs 2000 tarihlerinde düzenlediği “Değişen Dünya, Değişen Meslek Pratiği” konulu 12. Yapı ve Yaşam Kongresi'ne İngiltere'den John Wright'ın sunduğu “Proje Takım Ortaklığı” başlıklı bildiriye bakabilirsiniz. Kongreye sunulan bildiriler topluca bir kitap halinde yayınlanmıştır - ç.n.)

4. Alternatif Yöntemlerin Başarısını Etkileyen Kritik Konular

Bu yol gösterici Kılavuz'da ifade edilen farklı yapı elde etme yöntemleri bazı projeler için uygun olabilir, ancak belirli sistemlerin bazı ayrıntıda kalan yönleri

sürecin başarıya ulaşmasında sorun yaratabilir. Söz konusu alternatif düzenlemeler öngörüldüğü zaman proje sahibi bu kritik yönler konusunda uyarılmalıdır.

4.1 Bağımsız Değerlendirme

Sözleşmenin diğer taraflar karşısında proje sahibinin çıkarlarını koruma düzeyi, bağımsız bir değerlendirmenin yapılabilmesi olanaklarına bağlıdır. Bu durum aşağıdakiler de dahil olmak üzere bir çok konuyla ilintilidir:

(a) **Ödeme Yöntemi** - Mesleki hizmetlerin ücretleri inşaatçının kâr payından ayrı mı tutulmaktadır yoksa ondan etkilenebilmekte midir?

(b) **Tasarım Bağımsızlığı** - Tasarım takımı, yönetim grubu ve inşaat grubu arasında açıkça belirtilmiş bir hiyerarşik ilişki var mıdır?

(c) **İnşaat Süreci** - Tasarım takımının inşaat sürecinde belirli bir düzeyde bağımsızlığı var mıdır?

(d) **İletişim** - İletişim yolları açık olarak belirlenmiş midir, mimarın doğrudan işveren ile görüşebilme imkanı var mıdır?

(e) **Yükümlülük** - Sorumluluklar ve yükümlülükler açıkça tanımlanmış mıdır?

4.2 Sunulmakta Olan Yönetim Hizmetlerinde Deneyim ve Uzmanlık

İnşaat yönetimi hizmetine teklif veren kuruluşlar, belgeleyebilecekleri bir çalışma geçmişine, işe uygun alt-yapı ve eğitime, yeterli kaynaklara ve proje sahibinin taleplerini projenin bütçesi ve tanımı ile dengeleyebilecek bir kapasiteye sahip olduklarını kanıtlayabilmelidirler.

İnşaat yönetimi tasarım sürecine karışmamalı, ama olumlu yönde katkılar yapmalıdır. İşvereni süreçten veya tasarım takımından uzaklaştırmamalı, ancak proje sahibine tavsiyelerini yapabileceği ve güvenini sağlamlaştıracak bir ortam sağlamalıdır. Takımın diğer üyeleri tarafından daha iyi üstlenilebilecek görevleri kendi üzerine almaya çalışmamalı, ama süreçte yardımcı olmalıdır. İyi bir inşaat yöneticisi, doğru oluşturulmuş bir projede, işin müdürü değil, takımın bir üyesi olmalıdır.

4.3 Tasarım Takımında Bir İnşaatçı Bulunmasının Önemi

Bir inşaatçının tasarım ve dokümantasyon sürecinde yer almasının başlıca yararlarından biri, projenin inşa edilebilirliğinin sürekli değerlendirilebilmesi ve ortaya çıkabilecek tasarım veya inşaat sorunları için erken uyarıların yapılabilmesidir. Deneyimli bir inşaatçının, tasarım süreci anlayışı ile ve yapabileceği katkıların bilincinde olarak tasarım takımında yer alması, bazı işverenlere, ortaya çıkacak ürünle ilgili daha büyük bir güven ortamı sağlayacaktır.

4.4 Erken Başlangıcın Riskleri

Toplam inşaat süresini azaltmak için, sahada işe erken başlamanın en belirgin riskleri, gerçekçi olamayacak kadar çok kısaltılmış bir tasarım süresinde ve acele alınmak zorunda kalının tasarım veya dokümantasyon kararları sonucunda, tasarımın bütününde hedeflenen anlam henüz ortaya çıkmamış olacağı için, tasarım takımının tam bir koordinasyonunun eksik kalması olasılığında yatar. Bu durum, çalışmalarda sürekli değişiklikler yapılması veya tasarımın ileri aşamalarında talihsiz kısıtlamalar yapılması gereğini ortaya çıkarır - "İnşaatı acele ile yapan, pişmanlıkla oturur".

Bu riskler, bütün hızlı üretim yöntemlerinde, farklı ölçülerde olmak üzere, mevcuttur ve ancak dikkatli bir tasarım, takım koordinasyonu ve denetleme ile en aza indirilebilir.

4.5 Süre ve Maliyet Kontrolünün Etkinliliği

İşin ilerleme sürecinde süre ve maliyet ile ilgili olarak tasarım ve dokümantasyonun tam bir kontrolüne imkan verdiği için, bu, alternatif yöntemlerin en önemli avantajlarından biri olabilir.

Tasarım ve inşaat programlarının yürütülmesinde bağımsız iş yönetimleri;

- İşveren de dahil olmak üzere bütün tarafların süresi içinde karar vermesini sağlar,
- Kararların süre ve maliyet üzerindeki etkisini ortaya koyar,
- Bütün tarafları programa uygun davranmaya teşvik eder.

4.6 Dokümantasyonun Sınırları

Geleneksel sözleşmedeki dokümantasyon miktarı ile karşılaştırıldığı zaman, alternatif yöntemlerdeki dokümantasyon önemli farklılıklar gösterebilir. Dokümantasyonun nihai miktarının, özellikle paket projelerde daha fazla olması mümkündür. Diğer durumlarda, imalat paftalarının (*shop drawings*) tasarım eskizlerinden geliştirilmesi gerekir ve parçalı dokümantasyon ile işin koordinasyonunu yapmak genellikle daha zor olabilir. Dokümantasyonun miktarı ve içeriğinin anlaşılır olması ve işin metodolojisi ile koordinasyon sorumluluğunun belirgin şekilde tanımlanmış olması önemlidir.

5. SONUÇLAR

Mimarlar, bina üretimi ve inşaat endüstrisinde artık bazı alternatif proje tasarımı ve üretimi yöntemleri yerleşmiş olduğunu dikkate alarak, işverenler, diğer mimarlar, yöneticiler ve inşaatçılar ile olan ilişkilerin çeşitliği içinde etkili ve profesyonel bir şekilde çalışabilmelidirler.

Bazı proje ve yapı üretim yöntemlerinin, mesleki bilgi ve becerilerini tarafsız bir şekilde uygulamak isteyen mimarların etkinliğini sınırladığı da göz önünde tutulmalıdır. Bazı sözleşmeli düzenlemeler, mimarların proje sahipleri ve yapı sahiplerinin çıkarlarını koruyan bağımsız aracılar veya danışmanlar olarak görev yapmasına engel olmaktadır. Hatta bazı yapı elde etme sistemleri mimarların tüketiciler ve toplum geneline karşı mesleki ve etik sorumluluklarını yerine getirmelerini zorlaştırmaktadır.

Bu nedenle, toplum yararını gözeten bir uygulamayı sağlayabilmek için, sınırlayıcı özellik taşıyan bu noktalar, mimarların hizmetinden yararlananlar, hizmet verdikleri topluluklar ve piyasada mimarlık hizmetlerinin elde edilmiş şekillerini düzenleyen kamu makamları tarafından kapsamlı şekilde tanımlanmalı ve anlaşılmalıdır.

5. EKLER

A - Danışmanlık hizmeti veren mimarlar için kontrol listesi

B - Geleneksel olmayan alternatif yöntemlerde mimarlar için kontrol listesi

C - Tarafların sorumlulukları

D - Kaynaklar

EK A

Danışmanlık hizmeti veren mimarlar için kontrol listesi

1. Eğer varsa, başka hangi yöntemler proje sahibinin çıkarlarına daha iyi hizmet eder?
2. Proje sahibini bağlayan herhangi bir para cezası var mıdır?
3. Kalite ile ilgili herhangi bir ceza konulmuş mudur?
4. Proje sahibi tasarım ve inşaat sırasında tarafsız uzman danışmanlığı alabilecek midir?
5. Ödeme, kalite, süre ve işin bitimi konularında kim onay verecektir?
6. Proje sahibinin birden fazla sözleşme yapması gerekecek midir?
7. Kusurlardan kim sorumlu olacaktır?
8. İş programına uyulmamasından kim sorumlu olacaktır?
9. Proje sahibi maliyet düşürücü alternatif tekliflerden yararlanacak mıdır?
10. Proje sahibinin karar verme süreci kısıtlanacak

mıdır?

11. Projelerde değişiklik yapılması ve süre uzatımı verilmesi konusunda kim yetkili olacaktır?

EK B

Geleneksel olmayan alternatif yöntemlerde mimarlar için kontrol listesi

1. İşveren kim olacaktır?
2. Kullanıcı ile ilişki nasıl olacaktır?
3. Diğer danışmanlarla ilişki nasıl olacaktır?
4. Baş danışman kim olacaktır?
5. Yasal yükümlülüklerin sınırı ne olacaktır?
6. Mesleki sorumluluk sigortası yükümlülüklerin tümünü kapsıyor mu?
7. Mimar mesleki bilgi ve becerisini tarafsız bir şekilde uygulayabilecek ve topluma karşı mesleki ve etik sorumluluklarını yerine getirebilecek mi?
8. Bütçeyi belirlemek ve denetlemekle kim sorumlu olacaktır?
9. Görevlendirilen işin tanımı ve koşulları neler olacaktır?
10. Tasarım takımı üyeleri başka görevler üstlenecekler mi? Bu onların çıkarlarını ve sorumluluklarını ne şekilde etkileyecektir?
11. Ücret ne kadardır?
12. Bir ana sözleşme, bir inşaatçı firma ve taşeronlar olacak mı?
13. İnşaat işlerinde ödemelerin yapılmasına kim onay verecektir?
14. İnşaat işlerinin tasarıma uygunluğunu kim kontrol edecektir?
15. İş bitiminde belgelendirme için kim denetleyecektir?
16. Tasarımdaki değişikliklerle ilgili karar verme ve bu değişiklikleri yerine getirme ile ilgili düzenlemeler nelerdir?
17. Uzlaşmazlıklar nasıl çözülecektir?
18. Mimarın sözleşmede belirlenen yükümlülüklerine herhangi bir sınırlama getirilecek midir?
19. Onay veren kişi tarafsız olabilecek midir?
20. İnşaat işlerini yapanlara kim talimat verecektir?
21. Programa ilişkin özel koşullar var mı?
22. Program gerçekçi mi?
23. Süre uzatımları konusunda kim yetkili olacaktır?
24. İşler için hangi sözleşme formu kullanılacaktır?

EK C

Tarafların sorumlulukları

Yapı Elde Etme Yöntemi	İşin Tanımı ve Araştırma	İşin Programı	Tahmini Maliyet ve Maliyet Planı	Tasarım Geliştirme	Belgeler	İnşaat Yönetimi	İşin Kontrolü	Ödeme Onayı
Geleneksel	Proje sahibi Mimar	Mimar Alt Danışmanlar	Mimar Alt Danışmanlar Kesin Hesapçı	Mimar Alt Danışmanlar	Mimar Alt Danışmanlar Kesin Hesapçı	İnşaatçı	İnşaatçı Mimar Alt Danışmanlar	Mimar Kesin Hesapçı
İki Aşamalı Teklif	Proje sahibi Mimar	Mimar Alt Danışmanlar	Mimar Alt Danışmanlar Kesin Hesapçı	Mimar Alt Danışmanlar İnşaatçı Taşeronlar Kesin Hesapçı	Mimar Alt Danışmanlar Kesin Hesapçı	İnşaatçı	İnşaatçı Mimar Alt Danışmanlar	Mimar Kesin Hesapçı
İnşaat Yönetimi	Proje sahibi Mimar	Mimar Alt Danışmanlar	Mimar Alt Danışmanlar Kesin Hesapçı	Mimar Alt Danışmanlar Şantiye Yöneticisi Müteahhit Kesin Hesapçı	Mimar Alt Danışmanlar Taşeronlar (uygulama projeleri)	Şantiye Yöneticisi	Şantiye Yöneticisi Mimar Alt Danışmanlar	Şantiye Yöneticisi Kesin Hesapçı
Tasarım ve İnşaat	T & İ Yöneticisi (Proje Sahibi)	T & İ Yöneticisi (Mimar Alt Danışmanlar)	T & İ Yöneticisi	T & İ Yöneticisi (Mimar Alt Danışmanlar)	T & İ Yöneticisi (Mimar Alt Danışmanlar)	T & İ Yöneticisi	T & İ Yöneticisi	T & İ Yöneticisi
Çok Taraflı Sözleşmeler	Proje Sahibi ve Proje Danışmanı	Mimarın Yönettiği Proje Takımı	Kesin Hesapçının Yönettiği Proje Takımı	Mimarın Yönettiği Proje Takımı	Mimarın Yönettiği Proje Takımı	İnşaatçının Yönettiği Proje Takımı	İnşaatçının Yönettiği Proje Takımı	Mimarın Yönettiği Proje Takımı
Proje Yönetimi	Proje Yöneticisi ile Birlikte Proje Sahibi	Mimar	Proje Yöneticisi	Mimar	Mimar	İnşaatçı	İnşaatçı Mimar Alt Danışmanlar	Proje Yöneticisi

NOT: Parantezler, etkinliğin parantezin içindeki grubun girdisini kontrol eden parantez dışındaki grup tarafından üstlenildiğini göstermek için kullanılmıştır. ("Kesin Hesapçı" sözcüğü, bizde tam karşılığı olmayan "Quantity Surveyor" yerine kullanılmıştır - ç.n.)

EK D

Konu hakkında daha ayrıntılı bilgi için kaynaklar:

1. Which Contract? Choosing the Appropriate Building Contract (Hangi Sözleşmeyi Seçmeli?)

Cox and Clamp, RIBA Enterprises Ltd, ISBN 1 85946 042 9, 1-3 Dufferin Street, London EC1Y 8NA United Kingdom

2. Handbook on Project Delivery (Yapı Elde Etme Üzerine Kılavuz), American Institute of Architects –

California Council, 1303 J Street, Suite 200, Sacramento, CA 95814 U.S.A.

3. A Guide to Integrated Project Procurement (Bütünleştirilmiş Yapı Elde Etme Yöntemi Üzerine Kılavuz), RIAA Practice Services, 41 Exhibition Street, Melbourne, Victoria 3000, Australia

4. Guide to Project Team Partnering (Proje Takımı Ortaklığı Üzerine Kılavuz), Construction Industry Council, ISBN 1898671 2 4, United Kingdom, Tel. 00 44 20 7637 86 92

Bilbao Deklarasyonu

22 Kasım 2004

İnşaat Güvenlik

Çeviri: Tuğçe Selin Tağmat

İnşaat sağlık ve güvenlik, özellikle 1992 yılında AB tarafından bu konuda bir çerçeve oluşturması amacıyla hem yapıların inşa edilmesi hem de kullanım süresi süresince çalışacak işçilerin sağlık ve güvenliği konusunda kabul edilen 92/57/EEC sayılı Hareket Halindeki Çalışma Sahalarına İlişkin Direktif'in (Mobile Sites Directive) ardından Avrupa'da oldukça önemli bir konu haline geldi. Avrupa Birliği, bu arada, çalışma alanlarında sağlık ve güvenlik konuları üzerinde çalışmaların ilerletilmesi amacıyla İspanya-Bilbao'da **Avrupa İş Güvenliği ve Sağlık Ajansı**'ni (European Agency for Safety and Health at Work-OSHA) kurdu. Ajans'ın 2004 yılı boyunca gerçekleştirdiği "İnşaat Güvenlik" (Building in Safety) temalı kampanyaya inşaat sektörüyle ilgili farklı meslek dallarını temsil eden Avrupa kuruluşunun yanısıra, Avrupa Mimarlar Konseyi (ACE) de mimarların inşaat sahalarında sağlık ve güvenlikle ilgili sorumluluklarının araştırılması ve belirlenmesiyle ilgili olarak davet edildi. Kampanya kapsamında, Avrupa Yüksek İş Denetçileri Komitesi'nin (Senior Labour Inspectors' Committee-SLIC) de katkısıyla Avrupa'daki inşaat sahaları denetlenerek, mevcut durum, çoğunlukla ihlal edilen koşullar, yaygınlaştığı iş kazaları ve cezalandırma yöntemleri araştırılarak önemli istatistikî verilere ulaşıldı. SLIC tarafından hazırlanan kapsamlı raporla Avrupa inşaat sahalarının sağlık ve güvenlik profili kamuya duyuruldu.

22 Kasım 2004'te Bilbao'da gerçekleştirilen **Avrupa İnşaat Güvenliği Zirvesi** tüm Avrupa'dan sanayi temsilcilerini biraraya getirerek yeni bir dönüm noktası haline geldi. Zirve sonucunda ilan edilen Bilbao Deklarasyonu'nda, AB Hollanda Dönem Başkanlığı'nda Sosyal İşler ve İstihdam Bakanlığı'nın yanısıra, **Avrupa Mimarlar Konseyi** (ACE), **Avrupa Yapı Endüstrisi Federasyonu** (European Construction Industry Federation-FIEC), **Avrupa İnşaat ve Ahşap İşçileri Federasyonu** (European Federation of Building and Woodworkers-EFBWW), **Avrupa İnşaatçılar Konfederasyonu** (European Builders Confederation-EBC), **Avrupa Mühendislik Danışmanlığı Birlikleri Federasyonu** (European Federation of Engineering Consultancy Associations-EFCA) ve **Avrupa İnşaat Mühendisleri Konseyi**'nin (European Council of Civil Engineers-ECCE) imzası bulunuyordu. Bilbao Deklarasyonu'nun ilanının ardından, metni imzalayan tüm taraflar üzerinde mutabık kaldıkları hedefleri takip etmek ve daha da ileriye götürmek amacıyla Avrupa İnşaat Güvenliği Forumu'nu kurdular. İlk toplantısını Mayıs 2005'te gerçekleştiren Forum'un, OSHA tarafından Haziran 2006'da düzenlenmesi planlanan İnşaat Güvenliği Zirvesi'ne önemli derecede katkıda bulunması bekleniyor. Ayrıca, güncel bir haber olarak, ACE'nin de Sağlık ve Güvenlik Çalışma Grubu kurduğunu ve mimarların bu konudaki sorumluluklarını hem mimarların hem de kamunun yararını koruyacak şekilde düzenlemek açısından oldukça etkin bir rol oynamayı hedeflediğini de eklemek gerekiyor.

İnşaat sağlık ve güvenlik çalışmalarında işverenler, mimarlar, proje danışmanları, iş yöneticileri, müteahhitler ve işçiler gibi inşaat sürecinin farklı aktörlerinin tümünün sorumluluk sahibi olduğu öngörülerek, her bir grup açısından zayıf kalan veya şu ana kadar dikkate alınmamış önlemleri gündeme getirmeyi hedefliyor. Bu açıdan düşünüldüğünde, işin planlanmasından iş gücünün bilgilendirilmesine, iş donanımının doğru seçiminin de güvenlik ve sağlık işaretleri kullanımına kadar bir dizi sorumluluk alanından bahsedebiliriz.

İstatistikî bilgilere göre, **her yıl AB'de 1300 kişi inşaat kazalarında hayatını kaybediyor**; kazalar arasında en sık yaşananın ise yüksekte düşme olduğu belirtiliyor. Bunu izleyen diğer kazalar, kazı aşamasında çarpma kazaları, kaymalar, düşen malzemelerden yaralanmalar, ağır yük kaldırma sonucu sakatlanmalar, özellikle dar alanlardan kaynaklanan kötü çalışma pozisyonları, iş aracı kazaları, el gereçleriyle yaralanmalar, toz teneffüs

etmekten kaynaklanan hastalıklar, tehlikeli kimyasal ve biyolojik maddelere maruz kalma, su içinde, kenarında veya üzerinde çalışma, radyasyona maruz kalma ve araç-gereçlerin titremesinden etkilenme olarak belirtiliyor. **Dünya çapında, inşaat işçileri diğer işçilere oranlar üç kat daha fazla hayatlarını kaybetme, iki kat daha fazla yaralanma tehlikesiyle karşı karşıya bulunuyor.** Bu kazalar bireysel zararların yanısıra hem işveren hem de toplum geneline oldukça büyük zarar veriyor; kazalardan en çok KOBİ'ler etkileniyor. En çok tartışılan konular arasında, daha çok küçük inşaat sahalarında daha çok kaza yaşanması nedeniyle buraların daha iyi denetlenmesi gerektiği, kamu projeleri olduğu kadar özel inşaat projelerine de şartlar getirilmesinin gerekliliği, hem işverenler hem de teknik ekip ve işçilere eğitim verilmesi gerekliliği, kamu yararını korumak için ne tür yasal düzenlemeler yapılabileceğinin araştırılması, işverenlere daha iyi teknik ekibin nasıl seçilebileceğine dair danışmanlık ve projenin ilk elde edilmesi ve işin verilmesi aşamasında sağlık ve güvenlik şartları aranması bulunuyor.

Türkiye'deki çalışmalarla ilgili olarak en güncel olarak, Ocak 2004'ten beri Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı İş Sağlığı ve Güvenliği Genel Müdürlüğü tarafından AB desteğiyle yürütülen **"Türkiye'de İş Sağlığı ve Güvenliğinin İyileştirilmesi Projesi"**nden (ISAG) bahsedebiliriz. Proje çerçevesinde oluşturulan çalışma grupları araştırma, geliştirme, eğitim olanaklarının değerlendirilmesi, laboratuvar çalışması ve pazar analizi gibi farklı alanlara odaklanmakta, öte yandan AB müktesebatına uyum konusunda yasal çerçeve çalışmaları yapmaktadır.

Sağlık ve güvenlik konusunda farklı yönlerde yürüyen bu kapsamlı çalışmanın arka planını çizen metinlerden biri olan Bilbao Deklarasyonu'na burada yer verirken, daha ayrıntılı bilgi için diğer ilgili metinlere giden internet bağlantılarını bilginize sunuyoruz.

92/57/EEC sayılı, inşaat iş sağlığı ve güvenliği konusunda AB Direktifi'ne ulaşmak ve AB Komisyonu'nda iş güvenliği ve sağlığı ile ilgili gelişmeleri takip etmek için:
<http://europa.eu.int/scadplus/leg/en/cha/c11120.htm>

SLIC 2003 Avrupa İnşaat Kampanyası Raporu'na İngilizce ulaşmak için:
<http://www.mo.org.tr/UIKDocs/europeanconstructioncampaign.pdf>

Bilbao Bildirgesi'ne Türkçe olarak ulaşmak için:
<http://www.mo.org.tr/UIKDocs/BilbaoDeklarasyonu2004.pdf>

Bilbao Bildirgesi'nin İngilizce orijinaline ulaşmak için:
http://www.mo.org.tr/UIKDocs/bilbao_declaration.pdf

FIEC ve EFBWW Ortak Deklarasyon metninin orijinaline ulaşmak için:
http://www.mo.org.tr/UIKDocs/FIEC_EFBWW.pdf

Avrupa İnşaatçılar Konfederasyonu Bildirisi'nin orijinaline ulaşmak için:
<http://www.mo.org.tr/UIKDocs/EBCcharter.pdf>

BILBAO DEKLARASYONU

GİRİŞ

İnşaat, Avrupa'nın en büyük endüstrilerinden biridir. Maalesef aynı zamanda en sorunlu iş güvenliği ve sağlık kayıtları da bu endüstri kolunda görülmektedir. Toplum ve endüstri üzerindeki insani ve ekonomik maliyeti çok yüksektir. Endüstri standartlarının geliştirilmesinde önemli ölçüde gelişme sağlanmış olduğu halde, hâlâ yapılabilecek olan ve yapılması gereken çok şey vardır.

Avrupa Birliği'nin 2002–2006 yıllarını kapsayan iş sağlığı ve güvenliği stratejisi, en yüksek risk taşıyan sektörlerden biri olan inşaat sektöründe iş kazaları ve hastalıklarını sürekli ve sürdürülebilir bir şekilde azaltmak konusunda çaba sarf edilmesini öngörmektedir. Bu çaba, sektör etkinliklerinde rol alan tüm aktörler tarafından benimsenmelidir.

Bu nedenlerle, 2004 yılı Avrupa İş Güvenliği ve Sağlığı Haftası inşaat sektörü üzerine odaklanmıştır. Avrupa İş Güvenliği ve Sağlığı Kurumu tarafından 31 ülkedeki irtibat noktaları ve Avrupa'daki toplumsal ortaklık kuruluşlarıyla yakın işbirliği içinde yürütülen

kampanya, endüstri içindeki tüm aktörlere, bu potansiyeli ortaya çıkararak daha güvenli, sağlıklı ve üretken bir çalışma çevresi yaratmaları için yardımcı olmayı amaçlamaktadır.

22 Kasım 2004'te İspanya-Bilbao'da gerçekleştirilen Avrupa İnşaat Güvenliği Zirvesi tüm Avrupa'dan endüstri temsilcilerini bir araya getirdi. Zirvede, kaza sayısının düşürülmesi ve iş hastalıklarının önlenmesinin sağlanması için tüm tarafların daha fazla çalışması gerektiğinin altı çizildi.

Saygın ve sürdürülebilir iş güvenliği ve sağlığı standartlarının oluşturulması ancak sektörün genelinde yüksek kalite standartlarının elde edilmesiyle mümkündür. "İnşaat Güvenliği" kampanyası nitelik üzerine kuruludur ve esas ilkesi yüksek kalitedeki yapılar ve mühendislik projelerinin sağlanmasıdır. Bunun elde edilmesinde, yetkili inşaat ortakları arasında işbirliğinin önemli bir faktör olduğu düşünülmektedir.

Avrupa İş Güvenliği Zirvesi, inşaat sektöründeki tüm ilgili tarafları, özellikle 92/57/EEC Direktifi'nin karşılığı olan ulusal yasalarının tam olarak ve etkin şekilde uygulanması yoluyla, AB sağlık ve güvenlik stratejisinin gerektirdiği kalıcı gelişmeleri sağlamak üzere kararlı eylemler gerçekleştirmeye çağırılmaktadır.

EYLEM ÇAĞRISI:

Yapı Elde Edilmesi – Güvenli İnşaat

Güvenlik ve sağlık konuları inşaatların proje sürecinin de bileşenleridir. Bu konular yalnızca projenin inşa edilmesi aşamasıyla sınırlı olmayıp, bitirilen bir projenin kullanım ömrü boyunca da önemlerini korumaktadırlar: Tasarım, inşaat, onarım ve yıkım.

İnşaat ve işletim süresince karşılaşılan çoğu güvenlik ve sağlık sorunu bu konuların tasarım ve yapı elde etme sürecinde dikkate alınmasıyla engellenebilir niteliktedir. İyi planlanan, iyi tasarlanan ve yetkin tasarımcılar ve müteahhitler tarafından gerçekleştirilen projeler sadece daha güvenli bir altyapı sağlamazlar, aynı zamanda işverenin yatırdığı paranın da en iyi şekilde karşılığını almasını sağlarlar.

Kamusal proje, kamusal alım ve kamusal hizmet sözleşmelerinin yapılmasına ilişkin prosedürlerde eşgüdümün sağlanmasını amaçlayan 31 Mart 2004 tarihli 2004/18/EC Direktifi'nin 27. maddesi, sözleşmeyi yapan yetkililerin ihaleye katılan kişilere Üye Ülke'de yürürlükte olan istihdamla ilgili güvenlik hükümlerini ve çalışma şartlarını yerine getirip getirmediğini sorma hakkı vermektedir.

Bu hüküm, İş Sağlığı ve Güvenliği Direktifleri'nde, özellikle 89/391/EEC Çerçeve Direktifi, 89/655/EEC İş Gereçleri Direktifi (95/63/EC ve 2001/45/EC Direktifleri ile değişik) ve 92/57/EEC Geçici veya Hareketli İnşaat Sahaları Direktifi'nde belirtilen güvenlik ve sağlık koşullarının uygulanmasını garanti altına almak için kullanılmalıdır. 92/57/EEC Direktifi'nde belirtildiği üzere, bu şartlar özellikle projenin hazırlık aşamasında dikkate alınmalıdır.

Bu deklarasyon, İngiltere'nin kamu ihaleleri kılavuzu gibi, bazı **Üye Devletler** tarafından hali hazırda gerçekleştirilmiş girişimleri de olumlu karşılamaktadır. Deklarasyon, Komisyon'un **İstihdam ve Sosyal İşler Genel Direktörlüğü**'nün yüksek güvenlik ve sağlık standartlarını kamu ihaleleri ve kamu desteğiyle gerçekleştirilen inşaat projelerinin ayrılmaz bir parçası yapmayı amaçlayan 2005 yılı planına tam destek vermektedir. Bu kapsamda aynı zamanda güvenli ve sağlıklı hizmet temini üzerine pratik rehberler hazırlanmasını da desteklemekte, projelerin her aşamasında sistematik bir bütçe düzenlemesiyle sağlık ve güvenliğe yatırım yapılmasının iş ahlakı açısından önemli olduğunu düşünmektedir.

Yaptırım – Kurallara Uyumun Güçlendirilmesi

AB'de iş güvenliği ve sağlık konusundaki yasal düzenlemelerin temel ilkesi önlemedir. Bu düzenlemeler sadece işçiler için koruma sağlamaz, aynı zamanda Avrupa pazarında yürütülen işler için yüksek düzeyli bir çalışma sahası oluşturur. Üye Devletlerdeki yasama kurumları yasal düzenlemelerle uyumluluğu denetler. Yüksek İş Denetçileri Komitesi (Senior Labour Inspectors' Committee-SLIC), 2003 yılında bir Avrupa İnşaat Denetimi Kampanyası düzenledi. Burada elde edilen sonuçlara göre, incelenen projelerin büyük bir kısmı yasal düzenlemelere uymamakta ve farklı Üye Ülkeler'in yasal yaptırımları arasında farklılıklar bulunmaktadır. Endüstrideki yüksek kaza ve iş hastalığı oranı ile SLIC tarafından tespit edilen yasalara uygunsuzluk yalnızca tesadüfi bir paralellik taşımamaktadır.

Bu deklarasyon, **Üye Ülkeler**'i inşaat sektörünü ilgilendiren tüm güvenlik ve sağlıkla ilgili yasal düzenlemelere uyulması konusunda yaptırımlar getirmeye davet etmektedir. Öncelikle, SLIC'in inşaat konusundaki çalışma grubunun 2003 kampanyasından çıkarttığı öneriler konusunda harekete geçilmelidir. Tüm Üye Ülkeler'de bu konuda etkin yaptırım yöntemleri ve sistemleri kullanılmasını garanti altına almak üzere, özellikle bu günlerde inşaat sektöründe güvenlik ve sağlığa verilen önem sürdürülmeli ve denetim kurumlarıyla geliştirilmelidir.¹

1. SLIC 2003 Avrupa İnşaat Kampanyası ve rapora ilişkin ayrıntılı bilgi için: http://europe.osha.eu.int/good_practice/sector/construction/slic/

Kılavuz – Yasalara Uygun Uygulamaların Paylaşılması

Güvenlik ve sağlık yasaları yasal şartların nasıl uygulanabileceğini anlatan bir kılavuzla desteklenmeli ve bu yolla yasalara uygun uygulamaların paylaşılması sağlanmalıdır. Bu sektördeki birçok küçük ve orta ölçekli işletmeler için önemlidir (KOBİ).

Bu deklarasyon Üye Devletler'i toplumsal ortaklık kuruluşlarıyla işbirliği içinde:

- Yasaların etkin bir şekilde uygulanmasını sağlayacak;
- Özellikle işverenlerin, tasarımcıların, müteahhitlerin, taşeronların ve koordinatörlerin kendi sorumluluklarını bilmelerini sağlamak için proje hazırlık aşamasında iyi uygulamayı tanımlayacak;
- Her tür rehberliğin ve bilginin belirli bir hedefe yönelik ve sanayinin özel ihtiyaçlarını karşılayacak nitelikte olmasını sağlayacak;

belirli kılavuzlar hazırlamaya çağırılmaktadır.

Buna ek olarak deklarasyon, Avrupa İş Güvenliği ve Sağlık Kurumu'nu iyi uygulamaya ilişkin her türlü bilgiyi kullanıma açarak bu süreci desteklemeye davet etmektedir.

İnşaat Sürecinin Güvenli ve Sağlıklı Bir Şekilde Tasarlanması

Bu deklarasyon, Avrupa'daki tasarım topluluğunu, **Avrupa Mimarlar Konseyi** (Architects' Council of Europe-ACE), **Avrupa İnşaat Mühendisleri Konseyi** (European Council of Civil Engineers-ECCE) ve **Avrupa Mühendislik Danışmanlığı Dernekleri Federasyonu** (European Federation of Engineering Consultancy Associations-EFCA) gibi temsili kuruluşlar aracılığıyla bu konudaki mevcut birikimi daha da geliştirmeye ve inşaat sürecinin ayrılmaz bir parçası olan tasarımda güvenlik ve sağlık konusunda mümkün olan en yüksek potansiyelde çalışmaya çağırılmaktadır.

Bu deklarasyon, özellikle, Avrupa'daki tasarım topluluğunu içinde buldukları tüm projelerde mantıken ortaya çıkabilecek her türlü riski önceden düşünmeye ve bunun dışındaki riskleri ise dikkate almaya çağırılmaktadır. ACE, ECCE ve EFCA Avrupa'daki tasarım topluluğunun inşaat sahalarında güvenliği artırmak için atabilecekleri adımları araştırmak ve tanımlamak amacıyla endüstrinin çeşitli aktörlerini temsil eden kuruluşlarla beraber çalışmalar yapacak ve sonuçta elde edilen bilgileri kendilerine üye olan kuruluşlara ileteceklerdir.

Güvenlik ve Sağlık Performansının Toplumsal Ortaklık Sorumluluğuyla Geliştirilmesi

İş güvenliği ve sağlık konusundaki toplumsal diyalog ve anlaşmalar, inşaat alanlarında güvenlik ve sağlıkla ilgili gerçek anlamda iyileştirmeler yapılması konusunda sürekli bir sorumluluk oluşturulması için en önemli araçlardır. Bu diyalog ve anlaşmalar, bir yanda her türlü inşaat ve mühendislik etkinliklerini gerçekleştiren işverenler (KOBİ'lerden büyük inşaat gruplarına çeşitli ölçekteki inşaat şirketleri) diğer yanda ise işçiler olmak üzere inşaat sürecinin ana aktörleridir.

Zirve, Avrupa yapı endüstrisinin Toplumsal Ortakları olan **Avrupa İnşaat Sanayi Federasyonu** (European Construction Industry Federation-FIEC) ve **Avrupa İnşaat ve Ahşap İşçileri Federasyonu** (European Federation of Building and Wood Workers-EFBWW) tarafından ilan edilen Ortak Deklarasyon'un içerdiği eylemleri ve özellikle aşağıda belirtilen konuları olumlu karşılamakta ve desteklemektedir:²

- Belirli alanlarda sonradan hareket haline geçmek yerine önceden önlem alınmasının ön plana çıkartılması ve özellikle mümkün olan durumlarda etkileri azaltacak hedeflere odaklanılması;
- Eğitimin daha geniş bir vizyonla ele alınması;
- Proje/arazi düzeyinde toplumsal ortaklarla işbirliği;
- Performansla ilgili ölçüm ve bildirim yapılması.

Zirve aynı zamanda Avrupa İnşaatçılar Konfederasyonu'nun (European Builders' Confederation-EBC) bildirisinde yer alan eylemleri de olumlu karşılamakta ve desteklemektedir.³ Bu bildiri aşağıda belirtilen eylemler yoluyla küçük ve orta ölçekli inşaat işletmelerinde ve inşaat işçilerinin çalışma ortamlarında güvenlik ve sağlık koşullarını iyileştirmeyi hedeflemektedir:

- Hem inşaat işçileri ve KOBİ'lerin hem de işverenlerinin güvenlik ve sağlık alanındaki yasal yükümlülükleri ve sorumlulukları konusunda daha iyi bilgilendirilmesi. EBC'ye üye olan ulusal kuruluşların kendi web sayfalarında güvenlik ve sağlık bölümü açmaları ve üyelerine bu konudaki bilgileri etkin bir şekilde yaymaları;
- İnişyatifler ve başarıları kanıtlanmış uygulama önerileri konusunda paylaşım ve işbirliği sağlamak amacıyla güvenlik ve sağlık uzmanlarından bir ağ oluşturulması.

2. FIEC ve EFBWW Ortak Deklarasyon metni ve kuruluşlara ilişkin daha ayrıntılı bilgi için: www.fiec.org ve www.efbww.org

3. Avrupa İnşaatçılar Konfederasyonu ve bildiri ile ilgili daha ayrıntılı bilgi için: <http://www.ebuilders.org>

Hollanda Dönem Başkanlığı, 15-17 Eylül 2004'te Amsterdam'da gerçekleştirilen "İş Güvenliği ve Sağlığı Konusunda Etkin Müdahale ve Toplumsal Diyalog" başlıklı konferansa referansla bu eylemlerin gerçekleştirilmesinin önemini vurgulamaktadır.

SONRAKİ ADIMLAR:

Bilbao Deklarasyonu, aşağıda imzası bulunan tüm tarafları belirtilen sorumluluklar kapsamında hareket

etmeye ve Haziran 2006'da Avrupa İş Güvenliği ve Sağlığı Kurumu tarafından bu zirveyi takiben düzenlenecek İnşaat Güvenliği Zirvesi'ne elde ettikleri gelişmeyi ve planladıkları inisiyatifleri sunmaya çağırılmaktadır.

Bilbao, 22 Kasım 2004

Ulrich Paetzold
Avrupa İnşaat Sanayi Federasyonu

Harrie Bijen
Avrupa İnşaat ve Ahşap İşçileri Federasyonu

J. Antonio Calvo Delgado
Avrupa İnşaatçılar Konfederasyonu

Pablo Bueno Tomás
Avrupa Mühendislik Danışmanlığı Birlikleri Federasyonu

John Graby
Avrupa Mimarlar Konseyi

Diana Maxwell
Avrupa İnşaat Mühendisleri Konseyi

Henk Schrama
Sosyal İşler ve İstihdam Bakanlığı
AB Hollanda Dönem Başkanlığı

Yayınlar

AB Sözlüğü

Kenan Ecevit, Özlen Kavalalı ve Sahir Özdemir, Ekim 2004, TC Başbakanlık Devlet Planlama Teşkilatı Yayınları, Ankara; 50 sayfa.

AB Sözlüğü, AB ile Türkiye arasındaki ilişkilerin her zamankinden çok yoğunlaştığı bu dönemde, söz konusu kavram ve kurumların tüm ilgililer tarafından aynı şekilde algılanması ve kullanılmasının, bu alandaki iletişimin sağlıklı biçimde yürütülmesinin ön koşulu olduğu düşüncesinden hareketle hazırlanan AB Sözlüğü, Avrupa Birliği'ne ilişkin temel kavram ve kurumları açıklıyor. Sözlükte, her terim için özlü bir açıklama verilirken, yerine göre Kurucu Antlaşmaların ilgili maddelerine ve bağlantılı diğer terimlere gönderme yapılıyor. Ayrıca, özellikle Avrupa Birliği'nin kurum ve organlarına ilişkin açıklamaların altında, daha fazla bilgi alınabilecek resmi web sayfalarının adresleri de veriliyor. Bunlara ek olarak, açıklanan her terimin, Avrupa Birliği kurumlarında en çok kullanılan iki dil olan İngilizce ve Fransızca karşılıkları da yer alıyor. Sözlüğün sonunda, Avrupa Birliği'nin ve Türkiye-AB ilişkilerinin gelişimine ilişkin temel tarihleri içeren kısa bir kronoloji yer alıyor. Avrupa Birliği ile ilgili tüm terimleri içermek amacını taşımayan bu sözlükte, daha çok hukuki ve kurumsal kavramlara ve Türkiye-AB ilişkilerinde sıklıkla gündeme gelen terimlere ağırlık veriliyor. Sözlüğe aynı zamanda internet aracılığıyla, <http://ekutup.dpt.gov.tr/ab/sozluk.pdf> adresinden de ulaşmak mümkün.

Ekonomik Açıdan Avrupa Birliği Sözlüğü

Ercan Şen, yay. haz., Kasım 2004, Vadi Yayınevi; 291 sayfa.

Sözlük, Avrupa Birliği kapsamına giren terimlerin ekonomik bir bakış açısıyla derlenmesinden oluşuyor ve temel olarak şu konuların kapsadığı terimler üzerinde duruyor: uluslararası ekonomik birleşmeler, Avrupa Ortak Pazarı, AB genişlemesi, Avrupa Para Birliği, AB kurumları, AB bütçesi, ortak politikalar, üçüncü ülkeler, Türkiye ve AB ilişkileri. Sözlükte, terimlerin Türkçe açıklamalarının yanısıra İngilizce karşılıkları da bulunuyor.

Avrupa Birliği Politikalarına Giriş Rehberi

Nicholas Moussis, çev: Ahmet Fethi, Aralık 2004, Mega Yayınevi; 592 sayfa.

Avrupa Birliği Politikalarına Giriş Rehberi, birkaç bakımdan kendi alanında önemli bir kitap niteliği taşıyor. Öncelikle AB'nin tüm faaliyetlerini, hem iç pazardaki faaliyetlerini (örneğin tek para, sosyal politika, rekabet, sanayi, taşımacılık, tarım, çevreyi koruma gibi) hem dünyadaki faaliyetlerini (diğer Avrupa ülkeleriyle ve Akdeniz, Afrika, Asya ve Amerika devletleriyle ilişkileri de dahil) kapsıyor. Bunun yanısıra, Avrupa mevzuatının ve politikalarının ekonomik boyutlarını açıklamak için disiplinlerarası bir yaklaşım kullanılıyor. Ayrıca, eski bir düzey Avrupa komisyonu görevlisi tarafından yazılması nedeniyle Avrupa gerçeklerine, dogmatik ya da teorik değil, pragmatik açıdan yaklaşıyor. Hukuk ve siyaset bilimi mezunu olan Nicholas Moussis'in 1967-2000 yılları arasında Avrupa Komisyonu'nda çalıştığı ve Avrupa bütünleşmesinin birçok boyutuyla tanışmasına neden olan çok çeşitli görevler üstlendiği belirtiliyor.

Forum Diplomatik ve VOTE Gazeteleri

Forum Diplomatik gazetesi, Türkiye'deki çevreleri Avrupa Birliği'ndeki gelişmeler konusunda bilgilendirmek hedefiyle, Ocak 2005 tarihinden itibaren her ay Türkçe olarak yayımlanıyor. Gazetenin çıkış amacı, "Türkiye için köklü bir toplumsal değişim projesinin temellerinin atıldığı bugünlerde, günlük yaşamdan tüketim alışkanlıklarına, ekonomiden tasarruf eğilimlerine, çalışma hayatından sağlık harcamalarına, eğitimden kültür ve sanata, ziraattan balıkçılığa kadar uzanan geniş bir yelpazede toplumun her kesiminin AB değerleri ve uygulamaları hakkında doğru ve en önemlisi zamanında bilgilendirmek" olarak açıklanıyor. Forum Diplomatik'in yanısıra üç ayda bir İngilizce olarak yayımlanan VOTE (Voice of Turkey for Europe) gazetesi de Avrupa Birliği organlarını ve AB üyesi ülkelerin kurumlarını Türkiye'deki gelişmeler konusunda bilgilendirmeyi hedefliyor. Gazetelere birçok kitapevinden veya abone olmak yoluyla ulaşılabilir. Bilgi ve abonelik için: info@g-hpublishing.com

Terimler Sözlüğü

EBC Avrupa İnşaatçılar Konfederasyonu

(European Builders Confederation):

İnşaat sektöründe çalışan işçileri ve KOBİ'leri temsil eden ulusal kuruluşların katılımından oluşan bir meslek kuruluşudur. 1990 yılında kurulan EBC'ye üye olan 13 ulusal kuruluş (Belçika, Fransa, Çek Cumhuriyeti, Macaristan, İtalya, Lüksemburg, İngiltere, İspanya, Romanya ve Slovenya) 400 bin işçi ve KOBİ'yi temsil etmektedir.

ECCE Avrupa İnşaat Mühendisleri Konseyi

(European Council of Civil Engineers):

Avrupa'daki inşaat mühendislerini temsilen 1985 yılında kurulan ECCE, meslekte yüksek teknik ve etik standartlar geliştirmeyi, tarafsız bir öneri ve danışma kurumu oluşturmayı ve inşaat endüstrisinde yer alan tüm Avrupa kuruluşlarıyla işbirliği sağlamayı amaçlamaktadır.

EFBWW Avrupa İnşaat ve Ahşap İşçileri Federasyonu

(European Federation of Building and Woodworkers):

17 ülkeden 50 işçi sendikasını içine alan EFBWW, inşaat ve ahşap işleri sektöründen 2,3 milyon işçiyi temsil etmektedir.

EFCA Avrupa Mühendislik Danışmanlığı Birlikleri Federasyonu

(European Federation of Engineering Consultancy Associations):

26 Avrupa ülkesinden 27 ulusal kuruluşun katılımıyla oluşan ve yaklaşık 10.000 firmayı ve burada çalışan 221.000 elemanı temsil eden EFCA, mühendislik danışmanlığı ve ilgili hizmetleri desteklemek ve geliştirmeyi amaçlayan bir meslek kuruluşudur.

FIEC Avrupa Yapı Endüstrisi Federasyonu

(European Construction Industry Federation):

AB ve EFTA ülkeleri ile Bulgaristan, Romanya ve Türkiye'nin de aralarında bulunduğu 27 ülkeden 34 ulusal federasyonun biraraya gelmesinden oluşan FIEC, küçük ve orta ölçekten, küresel kapsamda çalışma yapanlara kadar her ölçekteki inşaat şirketini temsil etmektedir.

OSHA Avrupa İş Güvenliği ve Sağlığı Ajansı

(European Agency for Safety and Health at Work):

Avrupa Birliği tarafından iş sağlığı ve güvenliği alanında bilgi ihtiyacının karşılanmasına yardımcı olmak üzere kurulan OSHA'nın merkezi İspanya'nın Bilbao şehrinde bulunmaktadır. OSHA'nın kuruluş amacı, iş sağlığı ve güvenliği alanında bilgi ve deneyimlerin geliştirilmesi, toplanması, paylaşılması ve analizlerin yapılarak, Avrupa Birliği'nde işyerlerinin daha sağlıklı, güvenli ve üretken olmalarına katkıda bulunmaktır. 25 üye ülke devlet, işçi ve işveren temsilcileriyle Ajans'ın Yönetim Kurulu'nda temsil edilmektedir. OSHA'nın Türkiye'deki İrtibat Birimi, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı'nın İş Sağlığı ve Güvenliği Genel Müdürlüğü'dür.

Web Kaynakları

ULUSLARARASI BELGELERİ
www.mimarlarodasi.org.tr
ADRESİNDEN TAKİP EDEBİLİRSİNİZ...

Uluslararası Mimarlar Birliği (UIA)

<http://www.uia-architectes.org/>

UIA Meslek Pratiği Komisyonu

http://www.aia.org/about_uia

Avrupa Mimarlar Konseyi (ACE)

<http://www.ace-cae.org>

AB İngiltere Dönem Başkanlığı

<http://www.eu2005.gov.uk>

Avrupa Sosyal Konut Komitesi

<http://www.cecodhas.org>

Avrupa Mimarlık Politikaları Platformu

<http://www.architecture-forum.net>

Avrupa İş Güvenliği ve Sağlığı Ajansı

<http://agency.osha.eu.int>

Avrupa İş Güvenliği ve Sağlığı Ajansı – Türkiye Bilgi Noktası

<http://tr.osha.eu.int>

Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı İş Sağlığı ve Güvenliği Genel Müdürlüğü

<http://isggm.calisma.gov.tr>

AB Destekli Türkiye’de İş Sağlığı ve Güvenliği Projesi

<http://isag.calisma.gov.tr>

Avrupa İnşaatçılar Federasyonu

<http://www.eubuilders.org>

Avrupa Yapı Endüstrisi Federasyonu

<http://www.fiec.org>

Avrupa İnşaat ve Ahşap İşçileri Federasyonu

<http://www.efbww.org>

Avrupa Mühendislik Danışmanlığı Birlikleri Federasyonu

<http://www.efcanet.org>